

## Plenum

Tisdag 15.1.2019 kl. 14.00—20.48

### 5. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om statsborgen för likviditetslån till gårdsbruksenheter

Regeringens proposition RP 316/2018 rd

#### *Remissdebatt*

**Andre vice talman Tuula Haatainen:** Ärende 5 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till jord- och skogsbruksutskottet. — Vi går till talarlistan.

#### *Debatt*

14.01 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Jos jotakin, niin tätä pidän hyvänä ja harmittelen, että ministeri Leppä ei ole kerinnyt tähän saliin, mutta täytyy tässä vaiheessa antaa kyllä hallitukselle kiitoksia, että ollaan tartuttu siihen asiaan, mihinkä pitääkin. Meillä pitää olla välineitä, jotka auttavat siinä ahdingossa, mitä tämä kesä teetti maataloussektorille. On oikeastaan mielenkiintoista ja hyvä katsoa omia kirjoituksia kesältä, mitenkä halusin, että tämän hallituksen pitäisi reagoida siihen, että meidän pitää turvata se, että seuraavan vuoden satoa voidaan viljellä, jotta ihmiset, elinkeinonharjoittajat, voivat turvata omavaraisuuden ja suomalaisen leipäviljan tähän maakuntaan ja maahan tekemisen osalta. En voi kuin kiittää hallitusta tästä esityksestä ja olen aivan täysin samaa mieltä, että tämä reaktio, mikä nyt tehtiin, oli todella hyvä. [Hälinää] Sitten kun tämän keskustelun siemen on hieman hiljennyt, niin jatkan.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Pyydän salissa käytäviä epävirallisia keskusteluja käytävän puolelle, jotta kuullaan puhujan puhetta. [Ilkka Kanerva: Plus mikrofoni päälle!]

Kyllä se on, ja laulaen en täältä tule. — Pidän tätä hallituksen esitystä erittäin tärkeänä ja tarpeellisena. Me tarvitsemme suomalaisille maataloustuottajille sellaisia reagointimahdollisuuksia, jotta voidaan omavaraisuutta ylläpitää. Tämä on tarkoitus myös sille, että ketju jatkuu myös koko elintarvikeketjuun. Varsinkin kun olen tällainen työläinen kansanedustaja, niin se tarkoittaa sitä, että meillä elintarviketeollisuudessa olevat työntekijät voivat pitää työpaikkansa tässä maassa. Tervehdin kyllä kiitoksella tätä hallituksen esitystä.

14.04 **Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa puhemies! Toisin kuin edellä puhunut puhuja sanoi, niin pidän hallituksen esitystä, että valtio antaa takauksia viljelijöiden olemassa oleville lainoille, vain ongelmien siirtämisenä, eli oikeastaan Buranaa annetaan vakavaan sairauteen, jossa maatalous Suomessa toimii tällä hetkellä. [Keskustan ryhmästä: Mikä on

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

vaihtoehto?] Pitäisi todeta, että meillä on pitkäaikainen, vakava sairaus, itse asiassa syöväntyyppinen, johon ei kyllä Burana auta. Jos parempia ei löydy, niin maatalouden näkyvät synkkenevät päivä päivältä.

Arvoisa puhemies! Vuonna 94 käytiin EU-jäsenyysneuvottelut. Suomi pärjasi niissä erittäin huonosti. Syntyi sopimus, jossa oli artikla 141, joka on tänä päivänä yhtä tyhjän kanssa. Silloinen hallitus, Ahon hallitus, teki kansallisen tukipaketin tiukalla enemmistöllä. Kokoomus ja RKP eivät sitäkään olisi silloin halunneet, mutta keskusta ja Kankaanniemi halusivat ja enemmistön kanta ratkaisi. Heti perään tulivat keväällä 95, maaliskuussa, vaalit, ja sosiaalidemokraatit voittivat roimasti ne vaalit eli nostivat kansanedustajamääränsä 63:een. Lipposesta tuli pääministeri, Viinanen, Sauli Niinistö tulivat hallitukseen, ja myös Tarja Halonen ja Pekka Haavisto ja monia muita tunnettuja nimiä. Ja ensimmäisenä toimenpiteenään tuo Lipposen ykköshallitus purki tämän kansallisen tukipaketin, veti siltä 800 miljoonaa markkaa pois. [Ben Zyskowicz: 750!] — No, 750, aika tarkka luku. — Ja sillä sitten lähdettiin eteenpäin. Luotiin Suomea eurokuntoon, mikä sitten toteutuikin, valitettavasti.

Heti seuraavina vuosina tuli eteen se, että seitsemän vuoden kehysmenettelyssä EU:ssa maataloutta alettiin kuristaa hyvin voimakkaasti, tukia leikattiin rajusti. Tultiin aina vuoteen 2014, jolloin tapahtui todella vakavia asioita Suomen maatalouden kannalta. Kymmenen jäsenmaata, jotka tulivat 2004, Baltian maat, Puola ynnä muut, saivat 2014 täydet maatalouden tuet siirtymäkauden jälkeen, eli täysin tuettua tuotantoa tuli runsaasti mukaan Euroopan markkinoille.

2014 myös maitokiintiöjärjestelmä purettiin, mikä iski rajusti suomalaiseen maitotalouteen. Venäjä-pakotteet tulivat EU:lta ja vastapakotteet Venäjältä, ja se iski Suomen maatalouteen kaikkein rajuimmin. Satojen miljoonien menetykset, EU korvasi 10 miljoonaa. Tilanne näkyy nyt tässä todella huolestuttavana.

Sen jälkeen myös EU vaati satovahinkokorvausjärjestelmän kumoamista, ja se tehtiin. Tilalle ei ole tullut mitään. Sitten tulivat sadekesä 17 ja kuivuuskesä 18. Ja siitä seurasi se, että maatalous ei vain ollut vaikeuksissa vaan ajautui kriisiin.

Tässä nyt olemme. Bryssel määrää kaikki meidän maatalouspolitiikan osa-alueet, ja nyt kaikki pitää kysyä sieltä, ja silloin sitten ollaan tässä tilanteessa, että tällaisilla esityksillä yritetään turvata suomalainen maataloustuotanto, kotimainen elintarviketuotanto työpaikkoineen ja omavaraisuus, huoltovarmuus ja maaseudun elävänä pitäminen ja ennen kaikkea viljelijöiden tulevaisuus ja talous. Tämä on synkkä tilanne Suomen maataloudelle tänä päivänä. Se vaatii todella voimakkaampia otteita.

Perussuomalaiset esittävät, että säädetään tässä talossa elintarvikeketjun tulolaki, jolla turvataan alkutuottajille, viljelijöille oikeudenmukainen ja riittävä osuus elintarvikkeiden hinnasta. Eli kaupalta ja teollisuudelta pois osa ja maataloustuottajille oikeudenmukainen osuus. Tämä on ratkaisu, jolla voidaan turvata suomalainen maatalous ja Suomen kansan elintarvikehuolto. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Teemme nyt niin, että annan esittelypuheenvuoron ministeri Lepälle ja sen jälkeen käydään debatti.

**14.10 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus katsoo tällä ehdotuksellaan vahvasti eteenpäin Suomen elintarviketaloudessa, suomalaisessa ruoantuotannossa, suomalaisessa maataloudessa, niin kuin olen ymmär-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

tänyt, että koko eduskunta viimeaikaisten keskustelujen pohjalta on ollut täysin yksimielinen tämän asian osalta. Elintarviketalous kokonaisuudessaan, kotimainen ruoantuotanto, huolta pitäminen siitä, on kaikkien sydämen asia, ja siihen liittyy myöskin tämä ehdotus valtiontakauksista, josta nyt siis keskustelemme.

Tämän esityksen tavoitteena on parantaa maatalojen maksuvalmiutta myöntämällä valtiontakauksia pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Takaus voitaisiin myöntää lainalle, jonka pankki myöntää toimintaympäristön muutosten tai poikkeuksellisten sääolojen vuoksi tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa olevalle maatilalle. Takauspäätöstä haettaisiin paikallisesta ely-keskuksesta sen jälkeen, kun luotonantaja olisi antanut luottolupauksen. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä olisi 62 500 euroa. Valtiontakaus voisi koskea enintään 80:tä prosenttia takauksen kohteena olevan lainan määrästä eli enintään 50 000:tta euroa, ja laina-aika olisi enintään viisi vuotta.

Takaus myönnettäisiin EU:n de minimis -asetuksen mukaisena. Takaukset myönnettäisiin Makerasta, Maatilatalouden Kehittämisrahastosta, jonka varoin katettaisiin myös mahdolliset valtion maksettavaksi aiheutuvat takausvastuut. Takausten myöntövaltuudeksi esitetään 100 miljoonaa euroa.

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan mahdollisimman pian, jos eduskunnassa — ja toivon mukaan — tämä lakiehdotus hyväksytään. Ruokavirasto antaa tarkemmat määräykset takauksen hakemisessa käytettävistä lomakkeista ja hakuajoista.

Tämä on osa hallituksen kuivuuspakettia, jonka viime syksynä laadimme, ja tämä nimenomainen takausasia on yksi niistä kaikkein täsmällisimpiä täsmäkeinoja kaikkein hankalimmassa tilapäisessä taloustilanteessa oleville tiloille. Se on myöskin vaikuttavin niiden summien osalta, ja tällä pystytään vivuttamaan isohko määrä tähän tukalaan taloudelliseen tilanteeseen tiloille ja, niin kuin sanottua, kohdennetusti. Pidän tätä erinomaisen tärkeänä asiana ja toivon, että se pikaisesti käsitellään eduskunnassa.

Vielä totean, että kestäväällä tavalla tämä asia, maatalouden kannattavuus, ratkeaa markkinoilla, mutta siksi hallitus on halunnut tehdä monenlaisia toimenpiteitä — markkinoihin liittyviä, byrokratiaan liittyviä, EU-vaikuttamista ja sitten näitä täsmätoimia, mitä kuivuuspaketti sisällään pitää — jotta me pääsemme mahdollisimman nopeasti tilanteeseen, jossa maatalouden kannattavuus kohentuu. — Kiitoksia.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Käydään nyt sitten debattikeskustelu. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Ensimmäinen puheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja Kalmari.

**14.13 Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On aivan käsittämätöntä, että perussuomalaiset eivät kannata tällaista hyvää lainsäädäntöä ja pitävät sitä johonkin lillukanvarsiin puuttumisena. Tämä on juuri se täsmätoimi, jolla autetaan niitä investoineita velkaisia tiloja, jotka tarvitsevat nyt rahoitusta ylimenokaudelle.

Me uskomme, että kun ministeri on tehnyt vientiponnisteluja, niin markkinat tästä nousevat ja saadaan parempaa hintaa — samoin kuin ihan kotimaisten markkinoitten reiluuttamisella, missä on tehty tekoja eikä vain puhuttu, niin kuin tuntuu, että nyt perussuomalaiset haluavat näitä asioita hoitaa. Pyydän liittymään tähän muitten joukkoon. Ilmastomuutoksessa ette halunneet nähdä totuutta, mutta toivon, että maanviljelijöitten kohdalla sentään ymmärrätte, että on kyse todella vakavista asioista, jos tila ei saa rahoitusta kriisi-kauden yli.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

**14.14 Pertti Salolainen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kankaanniemi lähti täällä kyllä hyvin pahasti lentoon äsken puheenvuorossaan. Ensinnäkin on sillä tavalla, että Suomen maatalous on todella aikamoisissa vaikeuksissa. Mutta tämä ehdotus, jota nyt käsitellään, on erittäin hyvä parannus, ja sitä on syytä meidän kaikkien kannattaa. Minun on vaikea hyväksyä sitä, että ministeri Heikki Haavisto, joka johti maatalousneuvotteluja EU-jäsenyydessä, olisi pahasti epäonnistunut. Erittäin vaikeissa olosuhteissa hän sai Suomelle siedettävän ratkaisun. Mitä sitten EU-jäsenyyteen muuten tulee ja maatalouteen, niin voin sanoa, että Suomen maatalous olisi paljon suuremmissa vaikeuksissa, jollemme olisi EU:n jäseniä.

**14.15 Harry Wallin sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että vuoden 2017 ja 2018 kesät olivat erittäin haasteellisia: liikaa sadetta, kuivuus. Mutta kyllä me valtiovarainvaliokunnan maatalousjaostossa olemme erittäin perusteellisesti perehtyneet tähän tilanteeseen, ja nämä hallituksen esittämät täsmätoimet ovat hyviä. Ne ovat konkreettisia, ne tuovat apua näille viljelijöille. Ministeri Leppä on monta kertaa todennut, että tällä tukipolitiikalla tuetaan maataloutta mutta todellinen ratkaisu tulee sitten siellä kuluttajan ja kaupan piirissä, ja sieltä pitää löytyä se kate, minkä edustaja Kankaanniemi totesi.

Maataloudessa on myöskin tulevaisuudenuskoa. En näkisi sitä näin mustana kuin Kankaanniemi totesi, vaan kyllä siellä investoidaan tälläkin hetkellä tosi paljon. Ja nyt on äärimmäisen tärkeätä, että kun tätä maatalouspolitiikkaa Eurooppa-tasolla uudistetaan, niin siellä sitten saadaan sellaiset oikeudenmukaiset ratkaisut. Yksi esimerkki on se, että eduskunnan maatalousvaliokunta lähtee torstaina Grüne Wochelle, jossa Suomi on päänäytteilleasettaja. [Puhemies koputtaa] Kyllä paljon on tulevaisuudessa myöskin hyvää.

**14.16 Reijo Hongisto sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin edustaja Wallin tuossa totesi, toissa kesän sato tuhoutui suurelta osin liian kuivuuden takia ja viime kesän sato tuhoutui päinvastaisesta syystä, satoi liikaa. Maatalousyrittäjät ovat näin menettäneet peräti kahden vuoden sadon, ja se on totta tosiaan kestämaton tilanne.

Moni maatila toimii velkavaroin, ja pankki vaatii tietenkin saataviaan eräpäivään mennessä, ja jos viljelijän tilillä ei ole rahaa, niin ei siinä oikein muuta vaihtoehtoa ole kuin ottaa lainaa tai ottaa velkaa. Ja kun viljelijän tukalan tilanteen moni tunnustaa ja tunnistaa, niin niitä takaajia ei kovinkaan paljon sieltä vapailta markkinoilta eikä kaveripiiristä löydy. Näin ollen ainoa niin sanottu suuri takuumies tulee apuun. Hallitus tuli viljelijälle apuun ja yrittää tällä avulla saada nyt tämän tilapäisen maksuhäiriökäyttäytymisen ohi. Tämä ei nimenomaan poista tätä ongelmaa kokonaan, vaan kyse on hätäavusta.

Tämä on erittäin, erittäin hyvä lakiesitys.

**14.17 Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muistan kyllä hyvin, kun Heikki Haavisto tuli sieltä neuvotteluista. Hän oli synkkä kuin myrskypilvi. Mutta se siitä.

Arvoisa puhemies! Me emme vastusta tätä esitystä — en sanonut missään vaiheessa niin — mutta pidämme tätä vain ongelmien lykkäämisenä: ”Ottakaa uutta velkaa, ja me taakamme sen valtion toimesta viideksi vuodeksi.” Ei se ole mikään ratkaisu.

Me tiedämme, minkälaisen esityksen komissio teki seuraavan seitsemän vuoden kehyksiksi maatalouden osalta viime kesäkuussa. Se on synkkä. Siellä on valtavat leikkaukset

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

jälleen maataloudelle, ja siinä tulee Suomen maatalous kärsimään tavattoman paljon. Ja tästä me olemme pitkäaikaisesti huolissamme.

Tiedän hyvin sen, että meillä ei ole omaa maatalouspolitiikkaa. Me olemme CAPissa, ja meidän kätemme ovat sidotut. Sen tähden tämä EU on surullinen tapaus, koska se tuhoaa meidän maatalouden. Silloin, kun liitettiin, oli 105 000 maatilaa. [Puhemies koputtaa] Nyt on 50 000, ja vauhti sen kuin kiihtyy.

**14.18 Johanna Karimäki vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on tuonut sekä paljon sateita kesiin että viime kesän kuivuuden, ja monet viljelijät ovat kärsineet näistä olosuhteista. Sellaisetkin tilat, jotka ovat hyvin elinkelpoisia, ovat maksuvaikeuksissa, ja tämä on hyvin tärkeä ja kannatettava esitys.

Mutta yhtä kaikki on tärkeää myös pohtia, miten voimme parantaa maatalouden kannattavuutta ja parantaa eri elinkeinotoimintamahdollisuuksia maaseudulla. Ilmastonmuutoksen torjuntaan sopeutuminen on keskeistä ja myös sellaisten uusien, valkuaisainepitoisten kasvien viljely, mitä ihmiset toivovat ravinnoksi. Haluan nostaa esiin myös biokaasun tuotannon, koska tässä nähdään paljon potentiaalia maaseudulle muun muassa liikennepolttoaineeksi. Miten ministeri näkee mahdollisuudet edistää muun muassa maatilakokoluokan biokaasulaitoksia ja liikennepolttoaineeksi jalostettavaa biokaasua?

**14.19 Jari Myllykoski vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten ensimmäisessä puheenvuorossani jo kerroinkin, nyt on pakko palata siihen, että edustaja Kankaanniemi keskusteleee täällä historiasta. [Toimi Kankaanniemi: Ei kun tulevaisuudesta!] Minä haluan keskustella tulevaisuudesta ja haluankin vielä toistaa, että vasemmistolaisena kansanedustajana haluan kiittää tätä hallitusta hyvästä reagoinnista — varmasti jo vähän itsekehulla, että tätä ehdotin jo kesällä, että hallituksen pitää nyt nopeasti toimia tässä suhteessa, että me takaamme tätä lainoitusta, joka mahdollistaa maatalousyrittäjien seuraavan vuoden toiminnot. Ja tästä ministeri Lepälle täysi kiitos, että ryhdyitte toimenpiteisiin, jotka mahdollistavat sen, että emme vain lillu historiassa vaan katsomme eteenpäin.

**14.20 Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä valtiontakaus maksuvalmiuslainoille on äärimmäisen tärkeä tässä tilanteessa, jossa muistaakseni on luokiteltu, että 10 prosenttia tiloista on hyvin vakavissa vaikeuksissa ja niitä todellakin uhkaa konkurssi. Me tiedämme, että tänä päivänä, kun pankkien luotonanto on kiristynyt entisestään ja monella tilalla on jo käytössä omat vakuudet edellisten lainojen panttina, on todella tärkeää, että valtio tällaisissa tilanteissa tulee vastaan tämän takauksen kautta.

Mutta niin kuin täällä on moni kollega sanonut, eihän tämä koko maatalouden ongelmaa ole ratkaisemassa. Me tiedämme, että tuottajahintojen alhainen taso on se, mikä pitäisi saada korjattua, ja sitten myöskin ruokaketjun oikeudenmukainen tulonjako, eliikka tuottajalle pitää saada enemmän sieltä. Tietenkin tässäkin asiassa ollaan tehty nyt tällä kaudella ihan hyviä parannuksia. Niistä voi kyllä ministerille antaa kiitosta ihan täältä oppositiosta käsin.

**14.22 Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen ehdotus valtiontakauksista maatilainoille on erittäin tarpeellinen, ja se on yksi osa sitä niin sanottua kuivuuspakettia, mikä jo alkusyksystä hallituksen toimesta laadittiin.

Viime vuonna kuivuudesta johtuen meidän viljasatomme jäi noin viidenneksen normaallivuotta pienemmäksi, mutta osassa Suomea koettiin myöskin totaalista tuhoa, niin että ti-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

lalta ei kovinkaan suurta satoa saatu. Siksi kaikki toimet sen osalta ovat tarpeelliset, miten voidaan tiloja tässä tilanteessa auttaa.

Osalla tiloista tällä rahalla hoidetaan erääntyneitä laskuja mutta osalla katsotaan tulevaisuuteen ja valmistaudutaan uuteen satovuoteen, niin että pystytään sitten hankkimaan niin lannoitteita kuin siemeniäkin.

Hyvin tärkeää on myös se, että turkistilat tulevat omalta osaltaan tämän lainsäädännön kautta piiriin. Satovahingot koskivat myöskin niitä erityisesti rehusektorin osalta.

**14.23 Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Selvyyden vuoksi: perussuomalaiset kannattavat valtiontakausta maksuvalmiuslainoille. Tämä tulee varmaan selväksi, ja sitä myös Kankaanniemi sanoi. [Välihuutoja]

Ja sen sanon, että tämä on aika ihmeellistä keskustelua sikäli, että edustaja Salolainen sanoi, että tehtiin loistava sopimus ja että ilman Haaviston loistavia neuvotteluita olisi maanviljelys tosi tiukassa tilanteessa. Jos silloin olisi, 95, tehty hyvät neuvottelut, niin eiväthän maanviljelijät olisi näin hädänalaisessa tilanteessa tänä päivänä. Silloinhan tehtiin virheitä. Se sopimus ei ollut tarpeeksi hyvä.

Myllykoski sanoi, ettei nyt katsota minnekään historiaan, taakse, vaan katsotaan eteenpäin, ja niin katsotaankin. Perussuomalaiset ovat esittäneet 50 miljoonaa lisää satovahinkoihin, samoin lomituspäivärahat 10 miljoonaa lisää. Meille viljelijöiden hyvä tilanne ja tulevaisuus [Puhemies koputtaa] on todella tärkeää.

**14.24 Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on hyvä, ja täytyy kiittää ministeriä, että hän on vienyt tätä asiaa eteenpäin. Myös koko maa- ja metsätalousvaliokunta on tämän esityksen takana.

Mutta jokainenhan meistä sen varmaan oivaltaa, että eihän lainoitus paranna kannattavuutta, ja tämä kannattavuuden parantaminen on keskeinen seikka. Valitettavasti nykypäivänä elintarvikemarkkinat ovat kansainvälisiä ja elintarvike-erät kulkevat kansainvälisesti, ja Suomen on erittäin vaikea vaikuttaa siihen hintatasoon, mikä kansainvälisesti määräytyy. Jotta me olemme kilpailukykyisiä, kaikki pitää keskittää siihen, että me saamme kulurakennetta muutettua. Sitä pitää painaa alaspäin, jotta kannattavuus paranee. Me emme oikeasti voi näillä kriisipaketeilla vuodesta toiseen pönkittää maataloutta, vaan sen täytyy myös itse tehdä niitä ratkaisuja, jotka parantavat kannattavuutta.

Kysyn ministeriltä: onko nyt varmasti niin, että pankit eivät siirrä valtiolle vastuuta lainajärjestelyillä?

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Onko edustaja Anttila pyytänyt puheenvuoron? [Sirkka-Liisa Anttila: Kyllä on!] Se ei näy täällä, mutta nousitte seisomaan.

**14.25 Sirkka-Liisa Anttila kesk** (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin täällä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja edustaja Kankaanniemen puheenvuoroa lukuun ottamatta. Tässä on nyt kysymys löytää ratkaisuja juuri siihen kuivuustilanteeseen, joka viime kesänä koettiin, ja sitä edelsi sadekesä, niin kuin on todettu.

Tämä hallitus on tehnyt muitakin merkittäviä toimenpiteitä parantaakseen elinkeinon kannattavuutta. Siitä työstä on syytä antaa kiitos. Tämä työ ei ole sen takia helppoa, koska vaikka muuten menisi hyvin, niin sitten saattaa tulla Luoja juuri kuivuuden tai sateen muodossa. Tärkeintä on nyt kuitenkin, että me ilmastomuutoksen olosuhteissakin kykenem-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

me Suomessa säilyttämään oman ruuantuotantomme, ja siksi toivon, että tässä salissa tästä eteenpäin, kun käydään keskusteluja, jokaiselle puolueelle pitäisi olla itsestäänselvää, että oma ruoka, oma energia ja oma vesi ovat ne, jotka ovat suomalaisten tärkeimmät henkivaikutukset ilmastomuutoksen olosuhteissa. Siitä pitää pitää jatkossakin kiinni.

Edustaja Kankaanniemelle vain yksi lause: on turha yrittää mitätöidä 141 artiklaa. Se oli erittäin tarpeellinen. 140 miljoonaa euroa oli siinä rahaa, kun lähdettiin liikkeelle vuonna 95, ja se sopeutti A- ja B-alueen tuotannon, kun C-alueella oli pysyvä tuki.

**14.26 Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pidän tätä esitystä tärkeänä välivaiheena, jossa hallitus ottaa vastuuta viljelijän ahdistuksen päivästä. Näinhän me olemme täällä salissa vaatineet, että hallitus tuo esityksen, jolla pystytään siihen hetkelliseen ahdinkoon puuttumaan. Mutta on kuitenkin tärkeä ymmärtää, että meidän on pakko tehdä maatalouden kannattavuuden parantamiseksi pitkän aikavälin suunnitelma. Sen tuleekin olla seuraavan hallituksen yksi keskeisimpiä asioita: kerätä nämä palaset yhteen ja tuoda koko suomalainen viljely- ja elinkeinoelämä sellaiseen tilaan, että kannattavuudelle on edellytykset. Nyt niitä edellytyksiä ei ole ja siellä on liikaa muuttuvia tekijöitä. Tämä esitys antaa nyt mahdollisuuden tehdä näitä lisäselvityksiä ja ohjelmia.

**14.27 Juha Pylväs kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on todella hyvä varsinkin siitä näkökulmasta, että maataloilla on Venäjän talouspakotteiden ja näiden kahden satokauden jälkeen varsin hankala tilanne. Moni investoinut tila on laajentanut tuotantoa, ja nyt kun satotaso on romahtanut näiden olosuhteiden vuoksi, niin sillä on ollut taloudellisia vaikutuksia. Siihen tämä esitys on se täsmälääke, jolla se tila pystyy sen toimintansa vakauttamaan ja sitten taas porskuttamaan eteenpäin, kun se vakautus on saatu tehtyä. Ja tavoitehan tällä on se, että konkurssreja estetään, että maatilojen konkurssreja ei tulisi. Eliikkä erittäin hyvä esitys, ja kannatan lämpimästi.

**14.28 Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me suomalaiset haluamme suomalaista leipää, mutta leipänsä ansaitsee kyllä myös suomalainen ruuan tuottaja, ja haluan kyllä antaa kiitosta ministeri Lepälle näistä toimenpiteistä, joita ensin vaikean sadekesän ja sitten vaikean kuivuuskesän jälkeen suomalaiselle ruuantuotannolle tulee. Silloin pitää auttaa, kun apua tarvitaan.

Sitten kun haemme niitä ratkaisuja, millä saadaan entistä kestävämmälle pohjalle suomalainen ruuantuotanto, niin siellä nousee esille se, että kaupalta pitää saada isompi siivu tuottajalle, mutta myös nämä ruuan alkuperämerkinnät. Haluan antaa ministeri Lepälle tunnustusta myös siitä, että ette EU:n edessä taipunut ettekä taittunut, vaan väänsitte loppuun asti tämän ruuan alkuperämerkintäasetuksen, joka pakolliseksi tekee sen myös ravintolaruualle. Kysyisin ministeri Lepältä, että millä aikataululla — onko tuo toukokuun alku realistinen — saamme ravintoloille tämän ruuan alkuperämerkintävelvoitteen.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Edustaja Hakanen, ja sen jälkeen ministerin vastaus.

**14.29 Pertti Hakanen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on aivan erittäin tärkeä tulevan kevään maataloustuotannon turvaamiseen. Tämä on, niin kuin ministeri esittelypuheenvuorossa toi esille, osa tätä kuivuuspakettia,

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

josta jo alkusyksystä saatiin esitys tuotua. Se oli äärimmäisen monisyinen, ja tässä yksi asia, joka nyt menee eteenpäin. Tässä nimenomaan tilapäiseen maksuvalmiusongelmaan annetaan valtiontakauslainaa tiloille. Ja kun muistamme sen edellisen vastaavanlaisen lainoituksen, niin silloin puhuttiin myöskin ylivelkaantuneista, velkaisista tiloista. Ja nyt minä toivon, että me puhumme myöskin maksuvalmiuden turvaamisesta sillä tavalla, että kun ne yksittäiset viljelijät miettivät sitä yksittäisen laskun maksamista ja tulevien tuotantopankosten hankintaa, niin oltaisiin kuitenkin turvaamassa sitä tuotantoa siltä osin. Kysynkin ministeriltä: ollaanko nyt varmuudella varmistettu se asia, että kun viljelijät pääsevät tuota hakemaan, niin kaikille ehdot täyttävälle tämä takaus pystytään sitten myöskin myöntämään?

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Nyt ministeri Leppä, vastauspuheenvuoro 3 minuuttia.

**14.30 Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia kysymyksistä ja kommentista ja kiitoksista. Yhteinen asia on kysymyksessä. Alkuun yleisesti kolme asiaa:

On selvää, ja yhdyn kaikkiin niihin ajatuksiin, että tällaisista väliaikaista mekanismeista ja kriisipaketeista meidän pitää päästä eroon. Siksi hallitus on tehnyt lukuisan joukon erilaisia pysyviä toimenpiteitä, joilla tähän kestävään kannattavuuteen päästään. Ne eivät tapahtu hetkessä, niiden vaikutukset eivät näy heti, mutta suunta on selvä, ja se pitää olla kaikilla kirkkaana mielessä. Yhdelle ainoalle kohdalle elintarvikeketjua ei voi kaikkea vastuuta antaa, eli maatiloille, [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!] vaan kaikkien muidenkin osatekijöiden, ketjulenkkien, pitää oma vastuunsa kantaa — aivan erityisesti niiden, joiden neuvotteluvoima on kaikkein suurin, kaikkein kovin.

Toinen asia, mihin täällä viitattiin, on tuo uuden CAPin rahoituskehys. On selvää, että sen pitää olla suhteessa siihen, mitä viljelijöiltä vaaditaan, ja tuo ehdotus rahoituskehyksistä ei nyt sellainen ole, [Toimi Kankaanniemi: Ei todellakaan!] ja Suomi on selvästi, hallitus on selvästi ilmoittanut, että se ei meille käy. Se on yksiselitteisesti selvä asia.

Kolmas asia: Viimeksi eilen julkisuuteen saatettiin viesti unionilta, niin kuin tuli täällä esille, noista alkuperämerkinnöistä, joka on ollut yksi osa sitä pysyvää kannattavuuden kohentamista, yksi pala siinä. Se on nyt yksi saavutettu sellainen pala, eli liha on pakosti merkittävä myöskin joukkoruokailuissa ja ravintoloissa, ja pidän sitä äärimmäisen tärkeänä asiana. Kysymys on kuluttajasta, ja kun kuluttaja luottaa, mitä hän saa, ja kun meillä on maailman paras ja turvallisin ja luotettavin ruoka, niin nämä asiat on erittäin hyvä yhdistää siinä, että alkuperä aina kerrotaan reilusti ja reippaasti kaikilta tahoilta ja kaikkien tahojen toimesta.

Sitten muutamiin kysymyksiin vastauksia.

Biokaasuasia. Erittäin myönteisesti suhtaudun siihen, ja sille on tehty useampia erilaisia toimenpiteitä hallituksen toimesta, ja myöskin jatkoa pitää tästä seurata. Siellä on erittäin paljon potentiaalia. On erittäin paljon potentiaalia sekä energiantuotannossa, meidän ravinteiden kierrätyksessä että myöskin meidän teknologian viennissä, eli siellä on monia monia asioita, jotka puoltavat sitä.

Ruokaketjun oikeudenmukainen tulonjako. On itsestäänselvä asia, että se on meille äärimmäisen tärkeä asia.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Pankkien kanssa, rahoituslaitosten kanssa, on keskustelut käyty niin, että siellä ei välis-tä vetoja tapahdu. Myöskin pankkien täytyy tuntea vastuunsa. Viljelijät muuten ovat erit-täin hyviä lainansa maksajia. He ovat erittäin hyviä lainansa maksajia, tinkivät kaikesta muusta mutta lainanmaksusta eivät, ja tämä näkyy, ja se näkyy onneksi myöskin tuolla pankkien suhtautumisessa.

Alkuperämerkinnöistä unohtui sanoa: se tulee siis voimaan 1.5., niin kuin suunnitelma on, ja pidämme sitä siirtymäaikaa ravintoloille ja ruokapalveluiden tuottajille aivan riittä-vänä, jotta tuo asia, joka on minusta itsestäänselvä — se kuuluu asiaan, että kerrotaan, mis-tä ruoka tulee — nyt sitten tulee lihan osalta pakolliseksi. — Kiitos.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Nyt mennään puhujalistaan.

**14.34 Kari Kulmala sin:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä hallituksen esityksessä ehdote-taan säädettäväksi laki valtioneuvostosta maatalojen maksuvalmiuslainoille. Pidän esitys-tä ajankohtaisena ja tarpeellisenä.

Maatalousmarkkinoilla on tapahtunut maatalousyrittäjistä riippumattomia odottamatto-mia markkinahäiriöitä viime vuosina. Niiden seurauksena maatalouden tuottajahinnat ovat laskeneet. Maatalouden alkutuottajien rahoituksen tulisi olla kunnossa, mutta valitettavas-ti se ei sitä ole. Tukijärjestelmän tulisi olla yksinkertainen, kuin myös hallinnollinen taak-ka sekä toimijoiden että hallinnon näkökulmasta, mutta valitettavasti sekään ei sitä ole. Maatalouspolitiikan vaatimustason ja myös rahoituksen tulisi olla tasapainossa. Sekään ei sitä ole.

Kun kerran viljelijöiltä vaaditaan jatkuvasti enemmän, yhteisen maatalouspolitiikan ra-hoituksessa tulisi osoittaa tarvittavat varat. Maatalojen lyhyen aikavälin maksuvalmius on jatkuvasti heikentynyt ja tiloilla on säännöllisesti vaikeuksia selviytyä normaalin tuotanto-toiminnan aiheuttamista kustannuksista sekä velkojen lyhennyksistä.

Maatalouskriisi ei ole viljelijöiden itsensä aiheuttama. Sitä ovat edesauttaneet muun muassa EU:n maitokiintiöstä luopuminen sekä Venäjän pakotteet. Ruuantuotanto Suomes-sa on turvattu. Kotimainen ruuantuotanto on myös turvallisuus- ja huoltovarmuuskysy-mys. Maatalousyrittäjiä on tuettava näinä vaikeina aikoina.

Suomalaisella puhtaalla ruualla on kysyntää myös ulkomailla. Meidän tulee panostaa entistä enemmän elintarvikevientiin ja sitä kautta myös pyrkiä parantamaan tuotannon kannattavuutta. Tämän esityksen tavoitteena on parantaa maatalojen maksuvalmiutta myöntämällä valtioneuvostosta pankkien myöntämille maksuvalmiuslainoille. Kuitenkaan rakennetukilain mukaista valtioneuvostosta ei voida myöntää yritysten maksuvalmiuden pa-rantamiseen.

Tämän esityksen ehdotetun valtioneuvostojärjestelmän kriteerit olisivat mahdollisimman yksinkertaiset takauksen hakijoiden, luottolaitosten ja viranomaisten hallinnollisen taakan välttämiseksi. Takauksen kohteena olevan lainan enimmäismäärä on 62 500 euroa. Val-tioneuvostaus voisi koskea enintään 80:tä prosenttia takauksen kohteena olevan lainan mää-rästä eli enintään 50 000:tä euroa. Laina-aika on enintään 5 vuotta. Takaus voidaan myön-tää lainalle, jonka luotonantaja myöntää tilapäisissä maksuvalmiusvaikeuksissa olevalle maatalousyrittäjälle maatalouden tuotantotoiminnan maksuvalmiuden parantamiseksi. Ta-kausten hallinnointiin liittyvissä menettelyissä noudatetaan soveltuvin osin rakennetuki-lain vastaavia menettelyjä.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Arvoisa rouva puhemies! Nämä esityksen mukaiset takaukset myönnettäisiin Makerasta, jonka varoin katettaisiin myös mahdolliset valtion maksettaviksi aiheutuvat takausvastuut valtion talousarvioiden sekä Makeran käyttösuunnitelman mukaisten määrärahojen puitteissa. Valitettavasti Makeran käytettävissä olevat varat ovat nopeasti vähentymässä heikentäen maatalousinvestointien rahoitusmahdollisuuksia jatkossa. Valtion takaaman maksuvalmiuslainan avulla tilapäisissä maksuvalmiusongelmissa olevat maatalousyrietykset voisivat jatkossa järjestää rahoitusta kestävämmällä tavalla, joten tämä hallituksen esitys on erittäin tervetullut kädenojennus eduskunnalta maatalousyrittäjien suuntaan. Tarvitsemme jatkossakin suomalaista, puhdasta ruokaa.

**14.38 Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisen ruoan ja leivän merkitys tulee entisestään korostumaan tulevaisuudessa. Suomalaiset ovat selvästi ilmaisseet oman tahtotilansa: He haluavat suomalaista ruokaa. He haluavat tietää, missä sitä on, miten se on saatavissa niin kaupassa kuin ravintoloissakin, ja haluavat, että suomalaisuus on selvästi tunnistettavissa.

Tässä esityksessä turvataan maksuvalmius viljelijälle, joka joutuu jostakin syystä taloudelliseen niukkuuteen ja ahdinkoon. Tässä on myös huolellinen kohdentaminen, joka tässä esityksessä minusta erittäin selvästi kuvataan näin: ”Takauksena myönnettävä maksuvalmiustuki tulisi kohdentaa sellaisille yrityksille, jotka eivät kohtuullisin lainaehdoin muuten saa lainaa vapailta rahoitusmarkkinoilta ja jotka tilapäisistä maksuvalmiusongelmista huolimatta kuitenkin omaavat edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan.”

Jos viime laman aikana meillä olisi ollut tällaista henkeä kuin tässä esityksessä, niin aika moni yritys olisi säästynyt konkurssilta. Valtavasti yrityksiä meni turhaan konkurssiin tilapäisen ja täysin heistä riippumattomista syistä syntyneen maksuvalmiuden menettämisen myötä, ja jos silloin olisi ollut tällaista ymmärrystä, moni yritys olisi säästynyt. Moni yritys oli elinkeinokelpoinen. Heillä oli hyvää osaamista, hyvä henkilöstö, mutta sitten tuli äkillinen paniikkinapin painaminen, jossa pankit sanoivat luottojansa irti. Ja tällä esityksellä, joka tässä on, pyritään ehkäisemään tätä voimakkaasti, ja koen, että tässä esityksessä on myös semmoinen moraalinen viesti, että viljelijää ei jätetä yksin vaan täällä eduskunnassa ymmärretään heidän tarpeensa ja tilanteensa ja halutaan olla mukana heitä auttamassa.

Mutta toistan vielä sen, että niin kuin tässä edustaja Eestiläkin hyvin sanoi, takaukset eivät paranna kannattavuutta. Siihen täytyy löytää nyt uusia välineitä. Edustaja Kankaanniemi kutsui tätä esitystä ”Buranaksi”. No, en nyt sanoisi ihan Buranaksi tätä, mutta välivaihe tämäkin kyllä todella on, ja todellinen ongelma siellä takana meidän on yhdessä tunnistettava ja tartuttava siihen.

**14.41 Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallitus on tehnyt kaikkensa, että Suomessa voisi säilyttää elintarvikkeiden omavaraisuutta, sillä se on huoltovarmuudenkin kannalta keskeisin tekijä. Kriisin aikana ei ole ylijäämälaivoja tuomassa halpaa viljaa tai muita elintarvikkeita. Kriisin aikana jokainen maa huolehtii omasta elintarvikehuollostaan ja jokaisen maan velvollisuus Euroopassakin on itse huolehtia siitä. Meillä ei ole yhteistä huoltovarmuuspolitiikkaa.

Ensinnäkin, mitä on tehty. On koetettu niitä edustaja Eestilän hyvin esille nostamia kustannuksia laskea. Olemme tehneet norminpurkutyötä yhdessä valiokunnan kanssa hyvällä menestyksellä, ja paljon on kentältä tullut esityksiä, joita on maaliin saatu vietyä. Tätä työ-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

tä täytyy jatkaa, ei vain tämän hallituskauden loppuun, vaan myös seuraavalla kaudella. Paljon on tehty markkinoitten tervehdyttämiseksi. Olemme kuitenkin kansainvälisessä kilpailussa mukana, ja siksi meidän tulee huolehtia siitä, että myöskin saamme lisää toimeentuloa ja rahaa juuri niistä teoista, mitkä Suomessa on nostettu framille ja joista pidetään huolta. Meillä on korkea elintarviketurvallisuus, meidän elintarvikkeemme ovat puhtaita ja eettisiä, ja hyvää tuotetta ei kannata bulkin hinnalla myydä. Siitä kannattaa ottaa rahat pois niiltä, jotka ovat siitä valmiita maksamaan.

Tätä työtä on tehty yhdessä sekä ministeriön että ennennäkemättömällä tavalla myös Eviran kanssa. Evira on tehnyt hyvää työtä viennin edistämiseen tällä kaudella, ja asennekin on siellä instanssissa aika lailla muuttunut. On monia maita, joiden vientimarkkinoille ei pääse, jos ei tätä viranomaisyhteistyötä ole. Hyvänä esimerkkinä tästä on Kiina, jossa nyt kalatuotteitten vientikin viimeksi ja äidinmaidonkorvikkeen vienti avautui ihan viime viikolla. Tämänäyttypisiä avauksia tarvitsemme koko ajan lisää, ja sillä tavalla voimme laadukkaasti elintarviketuotannon Suomessa jatkossakin säilyttää.

Myöskin tuissa olemme tehneet linjapäätöksiä siitä, että tukia tulee ohjata entistä enemmän lisäarvon tuottamiseen. Jos me haluamme, että niistä vähenevistä tuista on hyötyä, eikä niin kuin nykytilanne on, että ne nostavat päinvastoin pellon vuokrahintoja ja pellon hintoja, kun ne pääomittuvat, jos me haluamme, että niistä on hyötyä oikeasti meidän sektorillemme, niitä tulee ohjata lisäarvon tuottamiseen.

Mutta mitä tulee tähän kriisipakettiin, monia toimia on saatu jo läpi. On päätetty energiaverossa vastaantulosta, on Välitä viljelijästä -hanketta, on tultu lomituksen kustannuksissa vähän vastaan ja MYEL-maksuissa, LFA-tukia pystyttiin säilyttämään, ja nyt tämä lainsäädäntöhanke, joka kohdistuu nimenomaan investoinneille, velkaisille tiloille, on erinomaisen tärkeä juuri heille. Välimenokaudella, nyt kun meillä on ollut kaksi katovuotta ja elintarvikemarkkinat sekaisin muun muassa Venäjän vastapakotteista johtuen ja maidon kiintiön poistumisesta johtuen ja monesta muustakin kansainvälisestä syystä johtuen, meillä on tärkeää huolehtia siitä, että terveet, elinkelpoiset tilat eivät tässä vaiheessa kippaa, kun siellä on valoa näköpiirissä tulevaisuudessa.

Yksi tärkeä askel, missä ollaan myöskin päästy eteenpäin, on se, että meidän julkiset ruokahankintamme tehdään kestävien kriteerien mukaan jatkossa, ja meidän tulee huolehtia tästä asiasta myös sitten kun se maakuntaudistus tehdään, koska maakunnat ovat isoja ruokahankkijoita.

Toinen merkittävä asia on se, että kuluttaja voi vaikuttaa ostopäätöksillään. Kuluttaja voi vaikuttaa vain silloin, kun hän tietää tuotteen alkuperän, ja se tulee rehdisti siellä kaupassa kertoa, ja nyt se tulee kertoa lihatuotteitten osalta myöskin ravintoloissa. On hienoa, että me uskallamme sinne EU:hun asti painokkaasti viedä näitä asioitamme, kuten esimerkiksi tämä lainsäädäntö on viety, mutta myös kuten tämä ravintoloitten alkuperämerkintä. Ei anneta periksi, vaikka ensin vähän näyttäisi, että EU:sta ei vihreää valoa tule. Olen erittäin kiitollinen ministeri Lepälle kaikesta tästä työstä.

Vielä aivan lopuksi, arvoisa puhemies, haluan nostaa tässä salissa nyt ensimmäistä kertaa keskusteluun myöskin merkinnän siitä, onko tuotantoon käytetty mahdollisesti jätevetä. Meille tuli valiokuntaan vesipuitedirektiivi tai vesiasiat käsittelyyn. On aika huolestuttavaa se, kun Euroopassakin vesi vähenee, niin jätevetä ruvetaan käyttämään entistä enemmän kasteluun. Suomalaiset kuluttajat eivät ehkä ymmärrä, että siinäkin on iso ero, syövätkö he kotimaista tuotetta, joka on puhtaalla vedellä kasteltu, vai tuotetta, josta voi saada noroviruksen, jos et kuumenna kasviksia tai marjoja ennen käyttöä.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

**14.47 Lasse Hautala kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys laista valtiontakauksista maatilojen maksuvalmiuslainoille on yksi toimenpide viljelijöiden tilanteen helpottamiseksi. Uskon niin, että monet tilat tulevat tästä hyötymään, kun käytössä on Makeran varoista noin 100 miljoonaa euroa.

Sen lisäksi meidän tulee katsoa tulevaisuudessa sitä, millainen riskinhallintajärjestelmä meidän maataloille luodaan nimenomaan viljelyä silmällä pitäen. Edellinen hallitus lakautti vanhan satovahinkolain, ja sen jälkeinen tilanne on ollut hyvin avoin. Jotkut vakuutusyhtiöt ovat tehneet omia satovahinkovakuutus tuotteitaan, mutta luonnon olosuhteista johtuviin kriiseihin niistä ei ole ollut apua. Hallitus niiden osalta toteutti toimenpiteen, jossa vakuutusvero poistettiin näiltä satovahinkovakuutuksilta. Mielestäni nämä vakuutus pohjaiset järjestelmät eivät kuitenkaan ole riittävän hyviä.

Valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto vieraili Unkarissa viime keväänä, ja he kertoivat siellä, että heillä on käytössä tällainen rahasto. Ja myöskin maatalousvaliokunnalle annettiin selvitys valtiovarainministeriön taholta, kun he olivat selvittäneet, että myös muutamassa muussa EU-maassa on tällainen järjestelmä käytössä. Tällainen rahasto voisi hyvinkin toimia siten, että viljelijät maksaisivat esimerkiksi 5 euroa hehtaarilta ja valtio laittaisi oman 5 euroa hehtaarilta tähän rahastoon. Jos ajatellaan, että meidän noin 2,2 miljoonasta peltihehtaarista vakuutetuksi tulisi noin 2 miljoonaa hehtaaria, se tarkoittaisi sitä, että vuodessa tähän rahastoon kertyisi varoja noin 20 miljoonaa euroa. Jos pitkällä aikajänteellä tarkastellaan, niin meillä Suomessa tapahtuu merkittäviä satovahinkoja noin 5 vuoden välein, jolloin meillä olisi käytössä noin 100 miljoonan euron satovahinkorahasto.

Mielestäni tätä vaihtoehtoa meidän tulisi jatkossa pohtia — korvattaisiin vaikka tämä satovahinkovakuutusjärjestelmä tai luotaisiin sitten sen rinnalle uusi järjestelmä. Nyt, mikäli ilmasto muuttuu, myöskin sään ääri-ilmiöt tulevat lisääntymään, ja se tarkoittaa sitä, että meillä sekä kuivuus että runsaat sateet ja rankat rajuilmat tulevat olemaan yhä todennäköisempiä, ja siksi tarvitaan sellainen järjestelmä, että meillä peltoviljely voi toimia, koska peltoviljely on kuitenkin sitten pohja myöskin kotieläintuotannolle ja siten koko elintarvikeketjun toiminnalle.

**14.50 Antti Rantakangas kesk:** Arvoisa puhemies! Nyt pitää katsoa pitkälle tulevaisuuteen. Kun katsotaan tätä maatalouden tulevaisuutta, niin ensinnäkin sanon sen, että on suoranainen ilmastoteko, että suomalaiset syövät suomalaista lihaa ja juovat suomalaista maitoa. Tutkimusten mukaan juuri nurmen viljely on se, joka sitoo hiiltä ja tällä tavalla vastaa myöskin ilmastohaasteeseen.

Kansalaiset luottavat kotimaiseen maatalouteen ja kotimaiseen ruuantuotantoon, ja se on erittäin tärkeä peruslähtökohta, kun puhutaan omasta elintarviketaloudesta. Tämä elintarviketalouden kokonaisuushan työllistää satojatuhansia suomalaisia, ja siinä mielessä onneksi enää ei ole poliittista näkemyseroa siitä, että jos ajetaan suomalaisen ruuantuotannon ja elintarvikealan kokonaisuutta, niin siinä olisi poliittista intressiä.

Sain olla perjantaina kahden robotin navetan avajaisissa Haapavedellä, ja kyllä siellä viljelijät, yrittäjät, kun katsovat tulevaisuuteen, näkevät, että kun maailmalla ruuankulutus kasvaa, niin myöskin meillä Suomessa on tuotannon edellytyksiä olemassa. Sen takia on tärkeää, että tästä talosta tulee viesti, että kaikissa oloissa me huolehdimme niistä edellytyksistä. Tämä lakiesitys on sinänsä hyvä siirtymävaihe tämän vaikean vaiheen yli pääsemiseksi, mutta totta kai tarvitaan ratkaisuja, joilla kannattavuutta pitemmällä tähtäimellä parannetaan, ja sen takia on paljon odotuksia vuorineuvos Karhisen työryhmään ja siihen,

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

että sieltä löydetäisiin koko ketjun kannalta toimia, joilla myöskin alkutuotanto voitaisiin pitää riittävän kannattavana, jotta tulisi investointia, tulisi uusia yrittäjiä.

Ensi kevään vaalien jälkeen on tärkeää, että Maatalouden Kehittämisrahasto Makeraan saadaan pääomaa, jotta meillä löytyy sukupolvenvaihdoksiin ja investointeihin rahoitusta. Toinen tärkeä asia on, että uusi maatalouspolitiikan ohjelmakausi panostaa sillä tavalla tukien kohdentamista, että se on ruuantuottajiin, elikkä ne, jotka tuottavat ruokaa, myöskin saavat tukea, ja siinä mielessä palkitaan sitä, että tulee myöskin tulosta.

Puhemies! Haluan sanoa vielä lopuksi sen, että kun kuluttajat arvostavat suomalaista ruokaa, niin on tärkeää, että pakkausmerkinnät ovat riittävän selkeitä, niin että kuluttajat näkevät, mikä on todella suomalaista tuotetta. Tässä on varmasti parantamisen varaa, mutta tämä on hyvä asia, että ravintolaruuan alkuperä selviää jatkossa paremmin, ja hienoa, että on saatu eteenpäin tämä asia, joka palvelee kuluttajien etua erityisesti.

**14.52 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Suomen maatalous on ajautunut kovaan ahdinkoon. Tilojen kannattavuus on koetuksella. Tilanteen korjaaminen vaatii tuntuvia toimenpiteitä nopealla aikataululla, muuten tuhannet tilat uhkaavat ajautua vararikkoon, mikä olisi valtaisa isku kotimaiselle elintarviketuotannolle, ja tämä vaikuttaisi olennaisesti myös huoltovarmuuteemme. Taloudelliset seuraukset olisivat myös tuntuvat. Elintarvikeketjun kymmenentuhannet työpaikat olisivat myös vaarassa, jos tilojen massaromahdus alkaisi. Suomalainen ruuantuotanto työllistää välillisesti noin 300 000 kansalaista. Rantakangas otti myös tämän työllisyysaspektin huomioon äskeisessä puheenvuorossaan.

Suomen on tuettava maanviljelystä itse. EU:n tuki ei ole riittävä. Tämä on seurausta aikanaan neuvotelluista ehdoista. Nyt niitetään vanhojen neuvottelutulosten satoa. Hallitus laittoi satovahinkoihin ja kannattavuusongelmiin 86 miljoonaa euroa. Me perussuomalaiset ehdotimme varjobudjetissamme viime syksynä satovahinkojen korvausjärjestelmään 50 miljoonaa lisää. [Jari Myllykoski: Mitä edellisvuonna?] Samoin ehdotimme lomituserjestelmän turvaamiseksi 10 miljoonan euron lisäpottia.

Tämä hallituksen esitys on aiheellinen maanviljelijöiden hankalan tilanteen takia. On hyvä, että Maatalouden Kehittämisrahastosta myönnettäisiin valtiontakauksia maksuvalmiuslainoille. Tällä parannettaisiin maatilojen maksuvalmiutta tilanteessa, jossa toimintaympäristön muutokset tai poikkeukselliset sääolot ovat tehneet hallaa tilojen taloudelle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset kannattavat kaikkia toimia, joilla voidaan helpottaa suomalaisten maanviljelijöiden suurta ahdinkoa. Mielestämme valtion tulisi turvata eri toimin maataloutta, alkutuotantoa, nykyistä enemmän. Kuten edustaja Kankaanniemi totesi puheessaan, tuottajien osuus eli alkutuotannon osuus on minimaalinen ruuan tuottamisessa. Kauppa ja teollisuus vievät valtaosan. Nyt tässä asiassa on tultu tien päähän. Tämä ei enää ole kestävää toimintaa.

Me kaikki suomalaiset haluamme varmasti, että saamme tulevaisuudessakin puhdasta, kotimaista, turvallista ruokaa, jossa on myös eläinten hyvinvointi otettu huomioon. Tämän vuoksi tuottajien ahdinkoon olisi pureuduttava niin, että ruuantuotanto ja viljelijät saisivat tulevaisuudessakin harjoittaa ammattiaan ja ruuantuotannon suhteen ei tulisi katastrofia. — Kiitos.

**14.56 Eero Reijonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Aivan aluksi haluan kiittää ministeri Leppää ja Sipilän hallitusta siitä, että he ovat puuttuneet maatalouden kannattavuusongelmaan, ja on tärkeätä, että nyt tämä tuodaan meille eduskuntaan käsiteltäväksi.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Ukrainan kriisin jälkeen — kaikki tiedämme sen, että se johti tapahtumiin, joiden takia tuottajahintojen kehitys on ollut varsin kehnoa viime vuosina samanaikaisesti, kun tuotantopannokset ovat kasvaneet merkittävästi, muun muassa energian ja sähkön hinnat ovat nousseet. Se on vaikuttanut kannattavuuteen myöskin erittäin paljon, ja myös, niin kuin hyvin tiedämme, parina viime syksynä ja kesänä satotoiveet ovat olleet varsin heikot ja sato-tasot ovat romahtaneet merkittävästi.

Tämä hallituksen esityshän, joka on nyt tuotu tänne eduskuntaan käsittelyyn, tavallaan johtaa siihen, että nyt pikavipeistä — tässäkin salissa on pikavipeistä keskusteltu paljon — päästäisiin eroon. Tulee selkeästi uusi instrumentti, jolla sitten valtiontakauksen kautta voidaan saada asioita vähän paremmin hallintaan, ja kun aikaa on viisi vuotta, niin myös tämä siirtymäaika mahdollistaa sen, että sinä aikana voidaan sitten rahoituskuviota miettiä vähän tarkemmin. Eli sinänsä erittäin, erittäin hieno asia.

Itse toivon tietysti, kun tämä ely-keskuksen kautta haetaan, että sinne on riittävän selkeät hakuohjeet luotu ja ei tehdä hausta byrokraattista, ja se on minusta äärettömän tärkeä asia. Ja totta kai tällä on myös huoltovarmuuteen erittäin iso merkitys. Me kaikki haluamme puhdasta kotimaista ruokaa. Sitä ei tule mistään muualta kuin maataloilta, ja suomalaisten tuottajien rooli on erittäin merkittävässä asemassa.

Täällä on myös biokaasu nostettu esille. Itse kuulun myös niihin, että biokaasua voitaisiin lisää käyttää. Se olisi merkittävä asia, ja saataisiin energiapuolellakin oikeansuuntaisia ratkaisuja.

**14.58 Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys, joka on nyt lähetekeskustelussa, on äärimmäisen hyvä ja kannatettava. Toivon sille nopeaa käsittelyä ja uskon, että koko Suomen eduskunta on tämän esityksen takana.

On syytä kuitenkin muistaa se tosiasia, että tämä on vain hyvin, hyvin pieni kädenojennus siihen vaikeaan tilanteeseen, johon suomalaiset maanviljelijät ovat joutuneet. Kahden katovuoden jälkeen, kun 2017 ja 2018 valtavat satomenetykset syntyivät luonnonolosuhteiden takia, tilojen maksuvalmiustilanne on aivan katastrofaalinen. Tämän takia eduskunta reagoi tähän ihan oikein, mutta nämä toimenpiteet toki ovat pieniä, mutta oikeansuuntaisia onneksi.

Kun katsotaan suomalaisten maatilojen tämänhetkistä tilannetta, se on esimerkiksi markkinoiden suhteen todella ongelmallinen. Ajatelkaa maidontuotantoa ja yleensä ruuan-tuotantoa, raaka-aineiden hintoja markkinoilla: ruokaa on halpuutettu kaikilla mahdollisilla keinoilla, ja kaikissa näissä vaihtoehtoissa tuottaja on ollut sen todellisen laskun maksaja. Onhan se aika häpeällistä, että tällaisessa valtiossa, joka on täällä pohjoisessa 60. leveyspiirin pohjoispuolella, meillä se ryhmä ihmisiä, maanviljelijät, jotka takaavat meille puhtaan ruuan ja sen, että täällä voimme turvallisesti elää myös tulevana vuosikymmeninä, on joutunut tällaiseen tilanteeseen markkinavoimien edessä. Sitten eduskunta on parhaansa mukaan yrittänyt tätä tilannetta korjata. Niin pitääkin, mutta tässä on päästävä kestäviin ratkaisuihin niin, että maatalouden kannattavuus pystytään turvaamaan ja suomalainen ruuantuotanto samalla turvataan.

On syytä muistaa, että meillä on elintarvikeketjussa noin 300 000 työpaikkaa. Se ei ole pieni asia tälle kansakunnalle. Kysymys on bruttokansantuotteesta talousmielessä, kansanterveydestä ehdottomasti mitä suurimmassa määrin. Kun syömme puhdasta ruokaa, todennäköisyys erilaisiin sairauksiin varmasti pienenee. Vai onko meidän vaihtoehtomme sitten, niin kuin edustaja Kalmari mainitsi, Keski-Euroopasta tuotu ruoka, joka ei välttämättä

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

ole puhdasta? Kuten edustaja Kalmari mainitsi puheenvuorossaan, niin siellä voi todella kaupasta, kun ostaa jonkun ruokatuotteen, saada itselleen melkein mitä tahansa. Näin olen, kun kuitenkin siinä samassa kaupassa on suomalaista puhdasta ruokaa, tässäkin meillä suomalaisilla itsellämme olisi semmoinen synkkä itsetarkastelun paikka, että mitä me todella haluamme suomalaiselle maataloudelle ja puhtaalle suomalaiselle ruualle.

Nämä 300 000 työpaikkaa, jotka elintarviketuotannossa ovat, ovat meille myös sen taut-ta tärkeitä, että pystymme sanomaan eteenpäin, että me itse tuotamme omat ruokamme. Kun katsoo maailman tilannetta Suomen rajojen ulkopuolella, ei voi välttyä vaikutelmalta, että siellä on menossa jonkunasteinen pieni kriisi koko ajan. Kansakunnan halvin henkiva-kuutus on oma elintarviketuotanto, joka toteutetaan perheviljelmillä eri puolilla Suomea, hajautetulla mallilla.

Ja lopuksi, arvoisa puhemies, on syytä muistaa, että viime talvisodan aikana ja jatkoso-dan aikana Suomen kansan paras henkivakuutus [Puhemies koputtaa] oli se, että meillä oli oma ruuantuotanto, joka takasi meille erittäin puhtaan ruuan kaikkialla maassa.

**15.02 Sari Essayah kd:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on todellakin useassa puheen-vuorossa oltu tyytyväisiä siihen, että hallitus osana tätä kuivuuspakettia toi tämän maksu-valmiuslainojen valtiontakauksen. Ja niin kuin myös on todettu, tämä tietenkin on vain tä-män hetken apu näille tiloille, jotka ovat erittäin suurissa vaikeuksissa maksuvalmiutensa takia: kymmenisen prosenttia tiloista on todellakin ihan konkurssin partaalla.

Luin tuossa joku aika sitten Maaseudun Tulevaisuudesta, kuinka suuri joukko on myös niitä tiloja, joissa vuoden jälkeen, sitten kun tehdään tilinpäätöstä, on todettava, että eipä tästä työstä oikeastaan jäänyt tuottajalle varsinaisesti palkkaa, että juuri ja juuri saatiin sit-ten niillä tuloilla peitettyä kulut. Ja tietenkin, silloin jos ajatellaan pidemmällä tähtäimellä sen maanviljelyksen jatkamista, niin kyllähän se pistää kysymään, onko tässä sitten muuta iloa kuin olla ikään kuin mukana siinä tärkeässä elinkeinossa — mutta varsinaisesti siitä ei meinaa leipää enää itselleen eikä perheelleen saada.

Tosiaankin kristillisdemokraatit omassa vaihtoehdossaan viime syksynä toivat esille sen, että meidän olisi silloin jo pitänyt pystyä vastaamaan tähän kuivuuteen ja näihin vaih-televiin luonnonolosuhteisiin 100 miljoonan paketilla. Ymmärrämme sen, että pidemmäl-lä aikavälillä tuottajahintojen alhainen taso on saatava nostettua ja tosiaan myöskin tämän ruokaketjun tuloksen oikeudenmukaisempi jakautuminen on saatava varmistettua.

Tällä hallituskaudella on nimitetty, ihan vasta, nyt tämä ruokavaltuutettu, ja se on sinäl-länsä ihan tärkeää, että hän pystyisi riippumattomana toimijana tarkastelemaan esimerkik-si tätä tulonjakovaikutusta.

Ja toki on tietenkin tärkeää, että on pyritty vaikuttamaan näillä hätäapupaketeilla, mutta pidemmän aikavälin ratkaisuna meidän pitäisi pystyä tarkastelemaan sitä, millä tuottaja-hintoihin ja siihen oikeudenmukaiseen jakautumiseen pystyttäisiin vaikuttamaan. Tälle kaudelle on sattunut näitten tuottajahintojen suhteen paitsi yleinen maailmanmarkkinahin-tojen laskeminen myös tietenkin maitokiintiöitten purkautuminen tuolla EU-tasolla, ja myöskin sitten nämä Ukrainan kriisin vaikutukset ovat olleet nimenomaan maatalouden maksettavana.

Maataloudella on työllistävä vaikutus, paikallisesti se voi olla hyvinkin suuri. Esimer-kiksi omalla kotiseudullani — koska maidonjalostusteollisuutta on siellä — työpaikkoja liitännäisineen on lähestulkoon 1 500, kun otetaan kaikki koneyritykset ja vastaavat huo-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

mioon, joten sillä on pienelle kunnalle hyvin suuri merkitys. Siinä mielessä ei voi unohtaa myöskään tätä maatalouden alueellisesti tärkeää työllistävää vaikutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Ehkä hivenen kuuntelin edustaja Kankaanniemen puheenvuoroa sillä korvalla, että oli hyvä, että kerrattiin niitä menneitä mutta minusta tuntuu, että nämä asiat, mitä hän toi esille, eivät kuitenkaan ehkä ihan tässä tämän päivän maailmassa toimi, [Puhemies koputtaa] koska kyllähän tällä hetkellä koko Eurooppa miettii, millä tavalla me eurooppalaiset [Puhemies koputtaa] pystymme maanviljelyksessä muuta maailmaa vastaan pärjäämään, [Puhemies: Aika!] niin että tässä ei ole enää kysymys pelkästään EU:n sisällä käytävästä väännöstä. [Toimi Kankaanniemi: Ei pidä antautua!]

**15.05 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Palaamatta suuresti edustaja Kankaanniemen historiankäsittelyyn on ollut harvinaisen hyvä kuulla sitä keskustelua, että nyt mennään eteenpäin. Sitä me tarvitsemme.

Ja kun tässä nyt voi vähän ryöstää keskustelun puitteissa: Meidän pitää oikeasti kehittää meidän omaa elinkeinoelämää ja maataloustuottajien vientiteollisuutta, mikä tarkoittaa siten sitä, että kotimaan elintarvikkeitten hinnat nousevat. Me olemme erittäin potentiaalinen vientimaa, meiltä halutaan puhtaita tuotteita. Meillä on erittäin hyvä markkinamahdollisuus ympäri Eurooppaa, Aasiaa, joita nyt tämä hallitus on kyllä aika hyvin pystynyt avaamaan niin siipikarjan kuin sianlihankin kautta. Kiitos niistä ponnisteluista kansliapäälliköille ja ministerille.

Mutta kyllä meidän pitää nähdä se, että ei meidän pidä ryhtyä täällä muistelemaan vanhoja, vaan meidän on aidosti ruvettava keskustelemaan siitä, kuinka hoidamme sen, että meidän omavaraisuutemme elintarviketuotannossa voidaan turvata siten, että jokaisella suomalaisella on mahdollisuus saada puhtaita suomalaisia elintarvikkeita. Ja tämä hallituksen esitys on yksi askel siinä, että täältä vasemmistosta, oppositiosta, on pakko sanoa, että tämä oli oikea teko ja sitä pitää kannattaa.

Siitä, mitä tapahtuu jatkossa: Tämä ei ole, niin kuin edustaja Laukkanen sanoi, mikään välivaihe. Tämä on tähän kriisiin, mikä nyt oli. Me olemme kokeneet kaksi kriisiä — toinen kosteus ja toinen kuivuus. Ja nyt tehtiin tämä.

Haluan kuitenkin teroittaa sitä, että jos puhutaan siitä, kuinka rahoja annetaan, niin pitää muistaa ympäristö. Emme voi mennä sillä tavoin, että tällä samalla kaavalla emme mahdollistaisi niitä toimijoita, jotka käyttävät uusiutuvaa energiaa, niin että he eivät olisi samassa asemassa kuin ne, jotka käyttävät fossiilisia polttoaineita. Meillä on myös maataloudessa hyviä toimijoita, jotka itse asiassa mahdollistavat sen, että heille pitäisi antaa tämä samanlainen mahdollisuus, mikä edellisvuonna tehtiin, mutta he uusiutuvan energian käytön vuoksi olivat syrjässä siitä, että märkää viljaa kuivattiin. Tähän pitää saada nyt pitkäjänteinen näkökanta.

**15.08 Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Historia on erittäin tärkeä oppiaine koulussa, ja se on erittäin tärkeää myös tässä salissa, että katsotaan vähän pitemmällä tähtäyksellä, mikä on yhteiskunnallinen kehitys eri sektoreilla ja kokonaisuutena.

Itse satuin olemaan, kun tänne tulin vuonna 87, seuraamassa sitä järjestelmää, joka oli silloin. Muun muassa valtiovarainministeri Liikanen taisteli mukavasti ja kiitosta ansaiten maatalouden puolesta — ei ehkä nyt voi sanoa, että taisteli, mutta sopi [Timo Harakan välihuuto] tuottajajärjestöjen kanssa tästä maatalouden tulosta silloisen tulolain mukaisesti.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Olin myös EU-jäsenyysneuvotteluja johtaneen ministeriryhmän jäsen, ja tiedän hyvin tarkkaan ja pääsin seuraamaan sisäpiirissä, miten ne neuvottelut sujuivat ja mikä oli sitten se lopputulos. EU-jäsenyys saatiin läpi tässä salissa ja kansanäänestyksessä sillä perusteella, että Ahon hallitus laati kansallisen tukipaketin maatalouden ahdingon helpottamiseksi, ja tuohon varattiin se 750 miljoonaa markkaa. Keskustalla oli 8 ministeriä, kokoomuksella 6 ja Ruotsalaisella kansanpuolueella 2, eli voimasuhteet olivat 8—8 hallituksen sisässä. Keskusta tarvitsi välttämättä tukipaketin. Kokoomus ja RKP vastustivat sitä, koska näkivät tai pelkäsivät, että se kaataa EU-jäsenyyden, se oli heille kaikkein tärkein asia. Olin vaa'ankielenä ja kallistu in suomalaisen maatalouden ja maanviljelijän puolelle, ja niin ratkesi se kisa, ja luotiin, laadittiin tämä tukipaketti.

Heti sitten kun vaalit tulivat muutaman kuukauden kuluttua jäsenyyden alkamisen jälkeen, niin Lipposen, Sauli Niinistön, Claes Anderssonin, Pekka Haaviston ja Ole Norrbäckin toimesta — kokoomus ja RKP olivat siis mukana — tuo paketti romutettiin, rahat otettiin pois, ja niin sitten alkoi maatalouden alasajo, joka on sitten jatkunut seitsemän vuoden välein käydyissä neuvotteluissa maatalouden tuista, ja Suomi on hävinnyt joka kerta. Ja nyt on seuraavat käynnistymässä, ja pohjaehdotus komissiolta on noin 20 prosentin leikkaus maataloustukiin. Tässä tilanteessa, missä maatalous Suomessa on, 20 prosentin leikkaus on kohtalokas, ja tästä kannan syvää huolta.

Sitten ovat nämä tekijät, jotka täällä on tuotu esille: sade, kuivuus, Venäjä-pakotteet ja vastapakotteet ja niin edelleen — eli se on todella vakava tilanne tulevaisuuteen nähden. [Ritva Elomaa: Tärkeää tietoa! — Timo Harakka: Tämänkö takia historianopetus on vapaaehtoisia nykyisin?] Tällä hetkellä viljelijät ovat näiden kahden... [Puhemies koputtaa] — Jatkan tuolla pöntössä.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä siis katsotaan tulevaisuuteen siitä lähtökohdasta, että meillä maatalous on suurelta osin syvässä kriisissä kahden katovuoden jälkeen. Tätä esitystä tarvitaan tietysti tähän kriisiin. Kannatamme sitä. Mutta se ei valitettavasti ratkaise niitä maatalouden peruskysymyksiä, joita ovat nämä: Onko meillä muutaman vuoden kuluttua puhdasta kotimaista ruokaa? Onko sen tuottajia? Onko meillä ne 300 000 työpaikkaa, jotka tässä ketjussa ovat tällä hetkellä? Onko meillä omavaraisuus elintarviketaloudessa? Onko meillä huoltovarmuus? Onko meidän maaseutumme asuttuna edes sen verran kuin nyt tämän rajun keskittämisen jälkeen, mitä nyt on menossa? Nämä ovat isoja yhteiskunnallisia kysymyksiä. Meidän jokaisen pitää olla tästä äärimmäisen huolissamme. [Olavi Ala-Nissilä: Me ollaan!]

Tuleva hallitus, mikä se sitten onkin — näyttää vähän siltä, että nykyinen johtava hallituspuolue ei välttämättä ole seuraavassa hallituksessa — saa syliinsä EU-kehysneuvottelut ja koko tämän kriisipaketin, [Timo Harakan välihuuto] mikä nyt sitten on tarpeen. Ja siitä olen huolissani, kannetaanko silloin huolta tästä tilanteesta.

En usko, että S- ja K-ryhmä ja Suomen teollisuus vapaaehtoisesti luopuvat osuudestaan. Sen verran ahneita siellä ollaan — anteeksi vaan tuo sana. Sen tähden tarvitaan voimakkaita toimenpiteitä. En tiedä, onko mahdollista säätää elintarvikeketjun tulolaki, jolla viljelijöille taataan osuus, niin kuin täällä ovat kaikki sanoneet, että pitää saada. Pitää ja pitää, mutta ei sittenkään. Joku keino — teillä ei ole mitään keinoja, ei oikealta vasemmalle. Ja on

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

kysymys viljelijöiden ja Suomen kansan turvallisuudesta. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenvuoroa]

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Pysytään puhujalistassa.

**15.13 Pertti Hakanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käyty laajaa, hyvää keskustelua — pääosin myöskin maataloutta ja ruuantuotantoa tukevaa ja ongelmia esiin nostavaa. Tämä hallituksen esitys on nyt nimenomaan kuivuuspaketin osa, ja se ei ole mikään sellainen tukimuoto, jolla voitaisiin turvata muita kuin nyt tämän kevään tuotantopanosten maksuvalmius tiloille, jotta se viljely voi siellä tiloilla jatkua.

Ja totta kai me kaikki allekirjoitamme sen, mitä myöskin ministeri tuossa äsken esittelypuheenvuorossa sanoi, että peruskannattavuuteen pitää meidän panostaa. Markkinoilta pitää saada euroja, ja näistä kriisipaketeista meidän pitää pystyä pääsemään irti, ja se on myöskin muun muassa täällä tullut vasemmalta oikealle kaikissa puheenvuoroissa esille, että me tällä yhteisellä tavoitteella voimme myöskin tässä eduskunnassa nämä lähiviikot vielä tehdä töitä. Ja toivon, että myöskin eduskuntavaalikeskusteluissa tämä peruskannattavuus tulee vahvasti esille.

Tässä muutamia asioita, joita on sivuttu, on myös se, että pääomituksen vakuus tulee nyt Makerasta, ja kun muistellaan tämän hallituskauden alkua, niin edellisellä vaalikaudella Maaseudun kehittämisrahastoa ei oltu pääomistettu. Tämä hallitus pääomitti sitä merkittävästi, ja me näemme nyt, kuinka meidän pitäisi saada tämä maatalouden investointielvytys liikkeelle, jotta me voisimme turvata tuotantoa myöskin jatkossa. Tässä on yksi iso haaste tulevalle keväälle.

Täällä myöskin muistellaan paljon vanhoja maatalouspolitiikan vaiheita — edustaja Kankaanniemi äsken kahdessakin puheenvuorossa sitä EU:hun liittymistä ja sen jälkeistä aikaa. On oikeastaan kyllä hyvä välillä myöskin nostaa mielikuviin, mitä silloin on tapahtunut ja minkälaisella maatalouspakettijärjestelmällä me olemme silloin lähteneet liikkeelle. Ja täytyy kyllä myöntää, että meillä on myöskin iso haaste nyt uudessa maatalouspolitiikan uudistamisessa — tulevan syksyinkin aikana, kun Suomi on EU:n puheenjohtajamaana — turvata tämän kotimaisen ruuantuotannon laajuus niin etelästä pohjoiseen kuin idästä länteen. Ja, arvoisat kollegat, siinä me olemme oikeasti myös siinä tilanteessa, jossa meidän pitää huomioida yksittäiset haasteet, ettei meille käy niin, että meiltä poistuu AB-alueelta kotimainen kotieläintuotanto kohti C-alueita pohjoiseen. Meidän pitää pystyä turvaamaan sillä tavalla, että meillä nuoret viljelijät voivat uskoa ja luottaa siihen, että myöskin AB-alueella kotieläintuotantoa voidaan vielä harjoittaa.

Tässä on vahvoja esimerkkejä: 141-tuki, joka aikoinaan neuvoteltiin, oli siirtymäkauden tuki, josta ei tänä päivänä ole kuin pieniä hantia. Tänä vuonna maksetaan noin 6 miljoonaa sitä rahaa, jolloin me olemme menettämässä sitä kansallisen tuen osuutta. Muun muassa tuotantoon sidottu tuki oli tälle ohjelmakaudelle neuvoteltu erityisen hyvin, ja minä toivon, että myöskin tulevalle ohjelmakaudelle siinä onnistutaan. Siltä osin meillä on siis paljon haasteita tulevalle ohjelmakaudelle.

Lisäksi meillä on haasteita myöskin tässä: Me puhumme kaiken aikaa, miten me pysytymme tuotantopanokset hankkimaan kevääksi tämän hyvän hallituksen esityksen turvin monellakin tilalla, mutta meillä on siellä myöskin ihan tukipolitiikassa isoja haasteita tulevalle vuodelle 20. Elikkä meidän pitää myöskin uskaltaa kevään aikana ottaa vastuu, arvoisat kollegat, siitä, oli puolue mikä tahansa, [Puhemies koputtaa] että me varmasti hoidam-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

me [Puhemies: Aika!] tuon vastuun siitä, että myöskin ympäristökorvausrahat löytyvät vuodelle 20.

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Edustaja, jos haluatte jatkaa, pöntöstä voi jatkaa puheenvuoroa, kun se on 3 minuuttiin rajattu paikalta. — Olkaa hyvä. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa rouva puhemies! Jatkan täältä vielä hetken aikaa ajatuksia, joita tuossa vähän avasin. Lisään vielä myöskin siltä osin, että kun me nimenomaan puhumme haasteista tänä päivänä ja haasteita on myöskin tulevaisuuteen, niin en voi olla tosiaan mainitsematta sitä vuoden 20 ympäristökorvauksen rahoitusvajetta, josta toivon, että myöskin kaikki nykyiset eduskuntaryhmät ottavat sen vastuulleen niin, että uskalletaan puhua tästä haasteesta eduskuntavaalien aikaan niin, että kannamme myös sen vastuun, [Olavi Ala-Nissilä: 60 miljoonaa!] että se noin 70—90 miljoonaa rahoitusta löytyy vuodelle 20 ympäristökorvaukseen. Ja tätä rahaa ei ole mihinkään etukäteen hävitetty, vaan viljelijät ovat sitoutuneet vahvasti ympäristökorvauksen toimenpiteisiin. Siltä osin arvio meni alkuvuosina vähän pieleen, ja nyt sitä rahaa ei sitten enää viimeiselle vuodelle ole maksaa. Tämä pitää siis turvata ensi kevään hallitusneuvotteluissa.

Täällä on paljon puhuttu myöskin siitä vientipotentiaalista — edustaja Myllykoski otti sen aidosti ja hienosti esille — mikä meillä kotimaisella ruualla on. Myöskin se meidän pitää arvostaa tänä päivänä isompaan osaan kuin julkisuudessa monta kertaa arvostetaan. Vaikka Venäjän vastapakotteet syntyivät ja meidän vientimme pysähtyi, me olemme nyt ylittäneet elintarvikeliikennin sen rajan, joka oli silloin, kun Venäjälle vietiin. Elikkä me olemme nyt kovaa kieriä pitäneet, kiitos nykyisen hallituksen, kiitos nykyisten ministereiden, että me olemme saavuttaneet sen viennin muilla tuotteilla muihin maihin. Muun muassa viimeksi tuli kalan vientilupa Kiinaan, lihaa viedään Kiinaan. Me olemme nyt päässeet niistä määristä jo huomattavasti parempaan asentoon. Siitä huolimatta meidän pitää jatkaa tätä viennin arvon lisäämistä. Ja tuosta Venäjän-pakotteiden ajasta ei kukaan tiedä, koska sinne taas maitotuotteita ja lihaa voidaan viedä. [Toimi Kankaanniemi: Ne on hankkinu muualta jo!]

Arvoisa puhemies! Ruokavaltuutetusta, jonka tehtävä tällä hetkellä on auki, minä toivon, että tässä tehtävässä oikeasti ollaan nyt myöskin niin kaupan, teollisuuden kuin elintarviketuotannon osalta aika herkällä korvalla tulevaisuudessa. Ei ole kyse siitä, että tulee mikään poliisi toimimaan, vaan jos toimitaan reilusti ja rehdisti, niin ei näitä sopimuksia tarvitse paljon ruokavaltuutetun katsoa. Mutta jos tulee epäilyksiä ja joku osapuoli kokee, että hänen oikeuksiaan poljetaan, niin silloin tälle valtuutetulle tulee merkittävä rooli.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu laajenee aika paljon tästä itse hallituksen esityksestä, mutta minun mielestäni on äärimmäisen arvokasta puhetta, että me puhumme täällä laajasti maatalouden tulevaisuudesta ja katsomme pitkälle tulevaisuuteen. [Toimi Kankaanniemi: Aivan liian vähän puhutaan!]

**15.20 Markku Eestilä kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tästä edustaja Hakasen hyvästä puheenvuorosta voi hyvin jatkaa.

Kyllä tämä maatalouden kannattavuus on sillä tavalla hieman vaikeaselkoinen yhtäkkiä hahmottaa. Kun ajattelemme esimerkiksi Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa 2014—2020, niin kokonaispaketti on 8,3 miljardia, eli kyllä maatalouden ympärillä,

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

neuvonnassa ja monessa muussa, pyörii paljon rahaa, mutta ongelma on, että viljelijälle ne monesti ovat läpikulkueriä ja heidän oma hyvinvointinsa on tässä isossa kuvassa jäänyt viime vuosina hieman matalammalle tasolle. Se on täysin ymmärrettävä asia, ja me tiedämme, mikä siellä on oman pääoman kannattavuus ollut. Vaikka tämä hallituksen paketti on erinomainen ja kannatettava, niin siitä huolimatta meidän pitää tunnistaa se, että maataloudesta ei voi aina sanoa, että maataloudella menee huonosti ja kannattavuus on heikko, koska siellä on hyvin monenlaisia tiloja. Samalla toimialalla, esimerkiksi liha- tai maitopuolella, jotkut pärjäävät hyvin ja sitten on tiloja, joiden kannattavuus on todella heikko — samanlaisia tiloja, volyyymi suurin piirtein sama. Sieltä taustalta löytyy monia pääomahuoltoon liittyviä tekijöitä: meillä on investointituet, ovatko ne sitten viime kädessä kohdistuneet aina oikein, mikä hintataso investoinneilla on ollut. Nämä historialliset seikat eivät ole niin yksinkertaisia, että miksi tähän on tultu.

Ja kun tietenkin meidän pitää arvioida tulevaisuutta, niin kyllä minä näkisin keskeisenä seikkana, että nämä investoinnit toteutetaan tarkoituksenmukaisella tavalla, niissä pyritään tietyllä tavalla keveyteen ja me kiinnitämme huomiota siihen kulurakenteeseen, mikä maataloilla tänä päivänä on. Kyllähän me kaikki tiedämme, että energian hinta on noussut. On helppo nostaa niitä hintoja, mutta mitä se siellä loppupäässä aiheuttaa? Miksi kiinteistövero on maatilojen tuotantorakennuksilla noin korkea? Miksi lupa- ja valvontamaksut ovat korkeita? Kaikki nämä aiheuttavat kumulatiivisesti tilanteen, jossa kassavirta, joka määräytyy kansainvälisesti, ei enää riitä antamaan viljelijälle sitä toimeentuloa, mikä pitäisi. Kaikkein pahinta tässä on se, että jos nuorilta loppuu tulevaisuudenusko, niin silloin tavallaan pitkällä aikajänteellä tilojen lukumäärä menee niin pieneksi, että elintarviketeollisuusinvestoinnit, mitä esimerkiksi Ylä-Savoon on Lapinlahdelle Valion toimesta merkittävästi tehty, alkavat vaarantua. Sen takia tämä on kansallinen kysymys, ja minun mielestäni tämä keskustelu on hyvä. Täällä kaikki puolueet alkavat olla kotimaisen elintarviketeollisuuden ja maatalouden puolella, koska kaikki me tiedämme, että epävarmassa nykymaailmassa saattaa tulla tilanne, jossa joudutaan todellisiin ongelmiin, jos me kuvittelemme, että voisimme vain viennin varassa elää.

Arvoisa rouva puhemies! Itse nostaisin vielä yhden asian esille. Se on tämä elintarvikealan pienyritykset. Meidän lainsäädäntömme on rakennettu aika pitkälle sen nojaan, että nämä suuret toimijat pystyvät toimimaan ja heidän kilpailukykynsä on turvattu. Mutta ihan samalla tavalla kuin muuallakin pienyrityksiä on tulossa elintarvikealalle. Me tiedämme sen, että heille on [Puhemies koputtaa] yksi merkittävä ongelma juuri se... — Arvoisa puhemies, minä tulen sinne pönttöön. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle — Ben Zyskowicz: Ymmärsitte koputuksen väärin!]

**Toinen varapuhemies Tuula Haatainen:** Olkaa hyvä, täältä voi jatkaa.

Arvoisa puhemies! Näkyy menevän tänä päivänä nämä puheet vähän pitkäksi. En tiedä, mikä mahtaa olla syynä.

Näitä elintarvikealan pienyrityksiä meidän täytyisi tässäkin talossa tarkkaan miettiä. Siellä on tulossa startup-yrityksiä, ja niin kuin me tiedämme, elintarvikeala on semmoinen — ja koko ruoka — tänä päivänä, että se on kaikkea ja monta kertaa muuta kuin pelkkää syömistä. Se liittyy meidän tulevaan uuteen kulttuuriimme, missä halutaan nauttia, ja varsinkin nuoret tekevät ruokaa ja haluavat puhtaita elintarvikkeita ja tehdä itse omin käsin.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Silloin korostuu se, että meille tarjotaan erilaisia tuotteita, erilaisia maustettuja tuotteita ja kaikkea, mitä vain innovaatiot tuovat tullessaan.

Mutta kun tällöinen pieni yritys lähtee, niin tulee heti lupamaksuja. Esimerkiksi pienten yritysten teurastamoitten lupamaksut saattavat olla nelinkertaisia, jos ajatellaan eläinyksikköä tai kiloja kohti, kuin ne ovat sitten isommilla toimijoilla. Kansainvälisesti ajatellen, jos vientiä ajatellaan, nämä lihan tarkastusmaksut saattavat olla kahdeksankertaisia. Näin meille ainakin asiantuntijoiden suulla on esitetty. Silloin meistä jokainen oivaltaa, että ei tämä kovin paljon ole pienyrittäjyyden tukemista, niin että kyllä meidän täytyy avata lainsäädäntöä siltä osin, että valvonta on riskiperusteista ja kohdistuu sinne, missä oletettava riski on iso. Minä ymmärrän sen, että valvonnan maksut pitää kattaa asiakkailta perityillä maksuilla, mutta jossakin sen rajan pitää olla tässäkin suhteessa. Meidän tässä talossa pitää miettiä, että sehän on parhaita pk-yritysten ja pienyrittäjyyden tukemista, kun me pienennämme ne maksut mahdollisimman pieniksi, jotta nämä pääsevät hengittämään ja pääsevät pikkuhiljaa kehittymään.

Näillä ajatuksilla, arvoisa puhemies, haluan itse tuoda oman korteni kekkoon siihen keskusteluun, mitä eduskunta käy maatalouden kannattavuuden parantamiseksi, ja antamalla sen signaalin, että nuorten kannattaa ilman muuta investointeja jatkaa maatalousalalla, sillä kun porukka maapallolla lisääntyy, niin varmasti ruuankulutus ei vähene.

**15.26 Eero Lehti kok:** Arvoisa rouva puhemies! Taidan toista kertaa puhua maataloudesta, ja syykin on sama, koska olen seurannut vaimoni kotitilan vaiheita 51 vuotta. Silloin, kun olimme kihloissa, tilalla oli sata hehtaaria peltoa ja parikymmentä nautaa. Tällä hetkellä taitaa peltoa olla kaksi- ja puolisataa hehtaaria, ja ensimmäistäkään nautaa ei ole nähnyt vähään aikaan, mutta hevosia sitäkin enemmän, tosin vain ratsastuskäytössä.

Siviililyön kautta olen joutunut maataloustuotteiden kehittämisen kanssa yli 40 vuotta olemaan läheisessä yhteistyössä sen takia, että alun perin Unileverin omistama tutkimuslaitos siirtyi omistamani yrityksen tytäryhtiöksi, ja siellä kehitetään jatkuvasti erilaisia elintarviketuotteita. Olin pitkään Tekesin hallituksessa, tarkemmin sanottuna kai johtokunnassa, jolloin huomasin, että on olemassa sellaisia osa-alueita, joihin valtion kannattaa panostaa, jolloin sitten syntyy edellytyksiä jollekin toimialalle. Ehkä merkittävin ja tunnetuin oli se, että Tekes rahoitti peliteollisuuden välttämätöntä alustarahoitusta niin, että pelien kehittäminen on nyt mahdollista. Yksikään yritys Suomessa ei olisi pystynyt sitä riskinkantaa sietämään edes jälkeinpäin, mutta tulokset ovat huikaisevia. On paljon muitakin, joissa tuotekehitys on johtanut siihen, että toimiala on kasvanut, kehittynyt ja pystynyt luomaan sellaisen asetelman, että ovat kilpailukykyisiä kaikkiin maailman suuntiin.

Elintarviketeollisuus ja oikeastaan maatilalla eläminen on se kokonaisuus, johon kannattaisi kehittää Tekesin kaltainen organisaatio. Se voisi lähteä maatalouden kehittämisrahastosta, jolle pitäisi vain antaa laajempi toimenkuva niin, että se luo sellaisia tuotteita, tuotantoedellytyksiä tai konsepteja, joilla paikallinen pienyrittäjä, todennäköisesti maatalousharjoittaja, voi aloittaa sivuelinkeinona tai lyöttäytyä muiden kanssa yhteistyöhön siten, että syntyy osuuskuntia jonkun asian tekemiseen.

Monta kertaa tässä asiassa on pohdittu muun muassa suomalaisen veden mahdollisuuksia maailmanmarkkinoilla. Siihen on kaikki edellytykset, mutta kynnykset ovat niin kovia, että yksikään ei näytä kovin helposti pääsevän alkua pidemmälle. Myös suomalaiset olosuhteet ovat sellaisia, joissa tietyt luonnonkasvit ovat, sanoisinko, suhteellisesti paremmuudessa. Pitkä, valoinen kesä tuo edellytyksiä muillekin kuin pesiville linnuille, mutta

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

pitäisi kehittää sellaisia tuotteita ja niistä sitten saada markkinat käyntiin. Tämä nykyinen ehdotus, minkä hallitus on tehnyt, on aivan oikein pohdittu ja harkittu, erinomainen, mutta se ratkaisee vain tämän tilapäisen ongelman, joka sekin todennäköisesti toistuu 10—20 vuoden kuluttua samankaltaisena, jolloin sääolosuhteet aiheuttavat kahden peräkkäisen vuoden kadon.

Tähän maatalouden kehittämisrahastoon tarvittaisiin ehkä 100—200 miljoonaa rahaa, mutta se saattaisi myös johtaa siihen, että maatalouden luovuttaessa työvoimaa se ei siirtyisi pääkaupunkiseudulle tai muihin kasvukeskuksiin vaan voisi löytyä työpaikka omalta alueelta. Se tarkoittaisi yhdyskuntarakenteen osalta sitä, että päiväkoteja, kouluja ja asuntoja tarvitsisi rakentaa samassa määrin uudestaan. Se olisi kansallisen varallisuuden käytöasteen kannalta oiva ratkaisu. Se ylläpitäisi välillisesti myös palvelutuotantoa, palveluita, kauppaa ja tämäntapaisia, maaseudulla ja olisi koko maan asuttamisen kannalta järkevää.

Jostain syystä maatalouden kehittäminen on lähtenyt karjatalouden tai maanviljelyn ja kasvinjalostuksen osalta eikä niin paljon ole mennyt kaupallisen puolen ratkaisujen etsimiseen ja uuden teknologian ja tieteen hyväksikäyttöön. Mielestäni tähän kannattaisi jatkossa panostaa, ja oletan, että salissa on kyllä paljon sellaisia henkilöitä, jotka pystyvät myötävaikuttamaan tämän laajemman näkemyksen hyväksikäyttöön.

**15.30 Ville Vähämäki ps:** Kunnioitettu puhemies! Tämä valtiontakaus maksuvalmiuslainalle on hyvä hallituksen esitys. Tällä toivottavasti maanviljelijät pystyvät ne tuotantopankokset hankkimaan keväällä. Mutta sitä vain ihmettelen, miksi ei menty tähän täyteen noin 46 miljoonaan, mikä de minimis -kiintiön mukaisesti olisi voitu myöntää, vaan käytetään vain tätä 20 miljoonan summaa. Tämä sinänsä on kyllä mielestäni jollain lailla tilapäinen, maatalouden pikavipiksikin tätä voidaan sanoa. Tämähän ei sinänsä auta maatalouden kannattavuuteen, mihin meidän oikeastaan pitäisi kiinnittää paljon enemmän huomiota.

Tuossa ennen joulua teimme ehdotelman siitä, että tätä tuottajaosuutta tästä kakusta kasvatettaisiin, ja äänestettiin tällaisesta maatalouden alkutuotannon tulolaista. Siinä äänestyksessä 31 kansanedustajaa kannatti ehdotustani. Se oli hämmäntävää tässä äänestyksessä, että SDP:n edustajat eivät kannattaneet sitä, että maanviljelijöille, alkutuottajille taattaisiin jonkunlainen isompi osuus tästä koko tuotteen loppuhinnasta. Vasemmistoa ja KD:tä täytyy kiittää siitä, että he tukivat tätä laajasti. Taisivat olla kaikki edustajat mukana kannattamassa. [Timo Harakka: Mites keskusta?] — Tietenkin keskusta äänesti tätä vastaan, mutta saa nyt nähdä sitten, mikä tulee keskustan näkemys olemaan, kun mennään hallitusneuvotteluihin.

Edustaja Hakanen laajensi tätä keskustelua hyvin, haluan häntä kiittää, ja itsekin hiukan laajentaisin. Nimittäin kaiken kaikkiaan tässä on kysymys maaseudusta, siitä, miten se maaseutu pysyy vetovoimaisena ja pitovoimaisena, miten siellä ihmiset pystyvät ne palvelut oikein tuottamaan, miten kunta pystyy ne tuottamaan ja miten niitä pystytään sitten käyttämään ja miten maaseudulla pystytään jatkossa asumaan.

Kuntahan tuottaa ne palvelut valtionosuuksilla hyvinkin pitkälti. Nyt valtioneuvoston kanslia 10.1. julkaisi tutkimuksen kannustaako valtionosuudet kasvuun, ja tässä todettiin se, että kaupunkialueet kasvavat huomattavasti mutta valtionosuuksilla sitä kasvua ei kyllin paljon tueta. Näin ollen sen tutkimuksen päätelmiä oli myöskin se, että näitten kaupunkien kasvua koetetaan ylläpitää. Minun mielestäni tämä ei ole oikein, vaan koko Suomi

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

täytyy pitää asuttuna, maaseutu täytyy pitää asuttuna. Maaseudun valtionosuuksiin ei tule lähteä koskemaan, niin kuin tämä valtioneuvoston kanslian tilaama julkaisu osoittaisi.

**15.33 Pauli Kiuru kok:** Arvoisa rouva puhemies! Maatalous on yksi yrittäjyyden muoto, ja niin kun tässä on tullut ilmi, alalla on noin 300 000 työpaikkaa ja välillisesti varmasti paljon enemmän. Tavoitteena on tällä esityksellä parantaa maksuvalmiutta ja auttaa yrittäjiä eteenpäin. Näitä rakenteellisia ongelmia tämä ei tietenkään ratkaise, mutta kaikki se tuki, mikä tässä tilanteessa on annettavissa, kannattaa antaa, ja siinä suhteessa tämä on oikeasuuntainen.

Edustaja Kalmari otti esimerkkinä kalanviennin Aasian markkinoille, viittasi ilmeisesti Sastamalassa toimivaan Kalaneuvos-yritykseen, joka on saanut todellakin lohenviennin avuttua Kiinan markkinoille monen vuoden ponnistelujen jälkeen. Ei ole helppo rasti, mutta se on merkittävä saavutus. Mielenkiintoista tämän yrityksen taustassa on se, että ylämäkiä on tälläkin yrityksellä ollut mutta on ollut myös alamäkiä, ja välillä on oltu ihan lopettamisen ja konkurssin partaalla. Se antaa historiallista syvyyttä ja ymmärrystä siitä, että jos yritys on lähtökohtaisesti terve, niin tällaisten markkinahäiriöiden yli kannattaa tukimekanismejakin ottaa käyttöön. Sillä turvataan paikallisia elinkeinoja ja työpaikkoja.

Edustaja Eestilä viittasi väestömäärän kasvuun ja siinä yhteydessä tarkoitti sitä, että ruuan kysyntä tulee varmasti kasvamaan. Olen täsmälleen samaa mieltä, ja jos tähän vielä lisää sen, että ilmastonmuutos muuttaa ruuantuotannon mahdollisuuksia Etelä-Euroopassa ja Afrikassa, niin on aivan varma, että suomalaisille, puhtaille elintarvikkeille löytyy lisää kysyntää. Uskoisin jopa hieman optimistisesti, että suomalaisella maataloudella on edessään varsinainen renessanssi, kun jaksamme vain pitkäjänteisesti työtä tehdä.

**15.36 Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys on todella kannattava sellaisena apupaketina. Jo viime kesänä KD:n kesäkokouksesta, maatalouden kriisin keskeltä, lähti vetoomus 100 miljoonan kriisipaketista, apupaketista, ja on hyvä, että nyt jonkinlainen tällainen on käsillä.

Suomessa on puhdas luonto, ja meidän on pidettävä hyvää huolta siitä. Uskon, että kaikki olemme yhtä mieltä siitä. Puhtaassa ympäristössä tuotetut elintarvikkeet ovat tosiasiasa kultaakin arvokkaampia, ja myös maailmalla arvostetaan niitä. Mutta meidän on huolehdittava siitä, että maataloustuottajilla on mahdollisuus toimia ja tuottaa näitä maailman puhtaimpia elintarvikkeita. Aivan niin kuin edustaja Kiuru tuossa jo edellä mainitsi, itse ajattelen myös, että kun ilmastonmuutos kuitenkin on käynnissä — vaikka mitä tekisimme, se todennäköisesti kuitenkin etenee — maataloustuotannon mahdollisuudet eri puolilla Eurooppaa ja Afrikassa tulevat muuttumaan. Ajattelen, että Suomen toimintaedellytyksistä on pidettävä huolta. Meillä todella on jo avautunut vientiin mahdollisuuksia, ja uskon, että suomalaisille, maailman puhtaimmille tuotteille on kysyntää, kun vain niitä väyliä löydetään ja saadaan avaukset alkuun.

Omavaraisuudesta on paljon puhuttu, ja itse pitäisin itsestään selvänä sitä, että meidän on ruuantuotannon suhteen huolehdittava omavaraisuudesta. Maailma muuttuu, ilmasto muuttuu — monet epävarmuustekijät ovat käsillä meillä jo nyt. Ruuantuotannon omavaraisuudesta on pidettävä huolta.

Meillä Suomessa pidetään tarkasti huolta tuotantoeläimistä ja siihen on säädökset, ja hyvä niin. Luonnosta pidämme huolta, ja hyvä niin. Mutta ajattelen, että maataloustuottajista, ihmisistä, jotka toimivat maataloudessa, on pidettävä paljon paremmin huolta kuin

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

nykyisin teemme. Samoin kuin ymmärrämme sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeellisuuden ja yhdessä panostamme toimiviin sosiaali- ja terveydenhuollon sektorin toimijoihin ja malleihin, samoin maataloudesta, sen toimijoista ja toimintaedellytyksistä, olisi pidettävä huolta — siis panostettava yhteisesti siihen, että meillä maatalous ja sen toimijat, tuottajat, voivat hyvin. Tässä tullaan tietysti kannattavuuteen, peruskannattavuuteen, josta on jo moineen kertaan mainittu. Se on saatava paremmalle tasolle. Peräänkuulutamme eri toimijoiden yhteisiä neuvotteluja. On yhdessä löydettävä keinot ja toimet, joilla maatalouden kannattavuus, nimenomaan se peruskannattavuus, paranee ja saamme sen kohdilleen.

Toivoisin, että pidämme parempaa huolta maataloudessa toimivista ihmisistä ja heidän toimintaedellytyksistään sekä omavaraisuudesta ja myös että maatalous ja maaseutu olisi [Puhemies koputtaa] houkutteleva vaihtoehto myös meidän nuorille.

**15.39 Katja Hänninen vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa on käytetty kyllä erinomaisia puheenvuoroja hallituksen esityksen puolustamiseksi, ja itsekin yhdyin niihin. Ja juuri tuossa ajattelin, että voisipa vain laittaa tuohon sellaisen toistonapin — edustaja Tanus piti niin hyvän puheenvuoron, että siihen ei paljon ole lisättävää.

Itsekin pohdin sitä, kuinka MTK ja maatalousyrittäjät ovat olleet hyvinkin huolissaan siitä, miksi se, joka tekee eniten, saa vähiten. Ja tuottavuuskysymyshän ei tietenkään tällä esityksellä parane, mutta se on signaali siitä, että me välitämme, ja antaa sitä tulevaisuuden uskoa varsinkin heille, jotka pohtivat sukupolvenvaihdosta, että kannattaako tässä vielä ryhtyä yrittämään, mitkä ovat tulevaisuuden mahdollisuudet. Tässä mielessä tietysti myös ilmastonmuutos asettaa haasteita. Toki se voi ehkä antaa myös sitten mahdollisuuksia, mutta itse näen, että siihenkin pitää tässä maatalouspuolella esimerkiksi tutkimuksen, tuotekehittelyn, lajikkeiden ja muun tällaisen osalta meidän suhtautua hyvin vakavasti, että siellä myös se rahoitus on kunnossa.

Suomalainen ruoka on todellakin maailman puhtainta. Se on laadukasta, siihen voi luottaa, ja se on myös mahdollisimman ekologisesti tuotettu, niin ekologisesti kuin tässä maailman pohjoisimmassa maatalousmaassa voidaan tuottaa. Elikä totta kai se vie myös energiaa, mutta se meidän on hyväksyttävä, jos me haluamme elintarvikeomavaraisuudestamme pitää myös tulevaisuudessa huolta. Ja siinä mielessä tietysti täytyy toivoa, että tämä yhteinen näkemys myös riittää sitten yli vaalikausien, että ei vastakkainasettelulla vaan sillä yhteistyöllä.

Ja kyllä tässä on pakko edustajatoveri Vähämälle sanoa, että tuolla vaalipaneeleissa kannattaa kuitenkin äänestyslipukkeita pitää mukana, että kuitenkin tässä salissa me päätämme siitä, mitä mieltä me oikeasti olemme. Puhuahan me osaamme kaikki, mutta sitten, kun me päätämme niistä rahoista ja kun tulee tilanne, että oikeasti osoitamme sen, olemmeko me huolissamme tuottajien kannattavuudesta, heidän toimeentulostaan, jaksamisestaan, pärjäämisestään, niin kyllä se aika paljon merkkää tässä, painammeko me jaa- vai einaappia. Siinä mielessä toivoisin, että seuraavalla kerralla, kun tulee tällainen erinomainen esitys, niin kuin edustaja Vähämäki tässä teki ennen joulua, se menisi sitten myös läpi, ei vain puheiden tasolla vaan myös sitten tekojen tasolla.

**15.41 Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Olemme nyt varmaan kahteen otteeseen valtiovarainvaliokunnassa edellyttäneet, että näitten toistuvien kertaluontoisten katokorvausten rinnalle saataisiin kestävämpiä, pysyvämpiä, vakuutusluontoisempia järjestelyitä, ja siltä osin suhtaudumme tietenkin tähän esitykseen suopeasti.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Mutta nyt edustaja Kankaanniemen puhe edellyttää pientä faktantarkistusta. Hän niin hersyvästi moitti kauppaa, suomalaista ruokakauppaa [Toimi Kankaanniemi: Ja teollisuutta!] maanviljelijöiden ahdingosta, mutta tästä asiastahan on tuoretta tutkittua tietoa, jota on siteerattu Suomen luotettavimmassa tiedostusvälineessä Maaseudun Tulevaisuudessa 19. päivä joulukuuta. Kyseessä on Pellervon taloudellisen tutkimuskeskuksen ja Luken tekemä pitkäaikainen tutkimus elintarvikkeiden kuluttajahintojen jakautumisesta eri osiin elintarvikeketjua. Tämä tutkimus on tehty vuonna 2008, 2012, 2016. Ja mitä siitä ilmenee? Siitä ilmenee, että kaupan osuus kuluttajahinnoista pieneni selvästi vuosien 2012 ja 2016 välillä ja taas vastaavasti teollisuuden suhteellinen osuus kasvoi huomattavasti. Siltä osin kuin tämä elintarviketeollisuus on nyt sitten tuottajain osuuskuntia tai tuottajien hallitsemia jopa pörssiyhtiöitä, niin kritiikkiä kannattaa varmaan suunnata vaihteeksi myös sinne.

Mutta esimerkiksi HOK-Elannon, S-ryhmän suorittama halpuutus ja hintakilpailu, jota Lidl ja K-kauppa ovat tuoneet, ovat yksiselitteisesti hyödyttäneet kuluttajia, ja tätä kilpailua täytyy luonnollisestikin edistää. Itse olen HOK-Elannon hallintoneuvoston jäsen, samoin äsken poistunut edustaja Zyskiewicz. Siellä olemme ihan konkreettisesti nähneet toimitusjohtajan katsauksista, että kauppa on tinkinyt katteistaan. Ja tämä kilpailu on kuluttajan etu, mutta se voi myös olla tuottajan etu siinä mielessä, että kun tämä bulkin tai peruselintarvikkeiden hinta euromääräisesti laskee, niin silloin myöskin luomutuotteet, erityisen laadukkaat ja erikoiselintarvikkeet ovat myös euromääräisesti edullisia ja sillä tavalla kuluttajille houkuttelevia. Ja meidän kaikkien tulee ymmärtää sekä kansanterveysystistä että ilmastoystistä, että tietenkin haluamme kaikki olla tukemassa sellaista kehitystä, jossa kotimaiset kasvukset, salaattit, juurekset eivät olisi enää sen köyhemmän kuluttajaryhmän kannalta liian kalliita valintoja. Tähän osaltaan tämä kehitys, joka on siis päinvastainen kuin edustaja tuossa äsken maalaili, on omiaan viemään, ja se on myönteistä.

**15.45 Antti Kurvinen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään meillä on käsittelyssä tällainen laki, jolla järjestetään kriisilainoitusta ja tuetaan maatiloja ja muita maaseututiloja tässä taloudellisessa kriisissä, mihinkä ne ovat joutuneet viime vuoden kesän kuivuuden jäljiltä. Suomalainen maatalous on ollut useampina vuosina erittäin rajuissa vaikeuksissa eri syistä. Taustalla on Euroopan laajuista markkinahäiriötä, taustalla on EU:n ja Venäjän välistä pakotepolitiikkaa, taustalla on vuoden 2017 erittäin märkä kesä ja nyt sitten viime kesä, vuoden 2018 poikkeuksellisen kuiva kesä, niin että pikkuhiljaa voi ruveta maataloudessa puhumaan jo niin sanotusti niistä seitsemästä laihasta vuodesta, mitä isossa kirjassakin mainitaan. Tämä on erittäin hyvä laki, ja todennäköisesti näillä valtiontakauksilla saadaan pelastettua jonkin verran suomalaisia maatiloja ja autettua niitä eteenpäin.

Ongelmahan meillä on tässä maatalouden kriisitalanteessa se, että nyt vaikeuksissa on monta kertaa sellaisia tiloja, jotka ovat juuri investoineet elikkä laajentaneet ja kehittäneet sitä omaa tilaansa. Voi olla sellainen tilanne, että jos on vähän vaikka pienempi navetta ja on velat jo maksettuna ja viljelijäpariskunta on vähän iäkkäämpi, niin siellä pärjätään sillä lailla tasaisesti eteenpäin, mutta ongelmassa ovat nimenomaan ne nuoremmat tuottajat, joiden pitäisi sitten 10–20 vuoden päästä taata se, että meillä on Suomessa kotimaisia elintarvikkeita ja meillä on huoltovarmuus ja ruokaturva kunnossa.

Kuten täällä on aikaisemmassa keskustelussa tullut esille, niin kyllä olen itse sitä mieltä, että edelleenkin meidän pitää katsoa, onko tämä meidän kaupan rakenne liian keskittynyt. Tosi hyvää tulosta tekee tällä hetkellä meidän ruokakauppa, vähittäiskauppa, ja sitten koko ajan ne tulokset heikkenevät, kun mennään muualle ketjuun, teollisuuteen, tiloista

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

puhumattakaan. Kyllä minusta hallitusneuvotteluissa ensi vaalikaudella täytyy vielä käydä läpi, pitääkö kilpailulakiin ja Kilpailuvirastolle asettaa uusia tehtäviä ja katsoa sitä, että sellaisia kiskonnan tapaisia kauppatapoja siellä ei tapahdu.

Arvoisa puhemies! Vielä loppuun totean sen, että tällä lailla helpotetaan myös ongelmisissa olevien turkistilojen tilannetta. Turkistaloudella meni varsin hyvin vuosikymmenen alkuvaiheessa, mutta viime vuosina ovat tuotteitten, nahkojen hinnat olleet vähän heikompia, ja sielläkin ollaan oltu nyt kovissa paineissa. Minusta on hienoa, että myös turkistalous, turkistilat tunnustetaan samanlaisina maaseutuyrityksinä, rehellisinä ja hyvinä maaseutuyrityksinä, jotka tuovat paljon vientituloja. Itse asiassa turkistalous tuo paljon tuloja pääkaupunkiseudullekin, kun täällä on yksi maailman suurimmista turkishuutokaupoista, ja sitä kautta pidän tärkeänä, että eduskunta tunnustaa edelleenkin myös turkistalouden aseman ei vain olemassa olevana vaan kehittyvänä elinkeinona.

**15.48 Teuvo Hakkarainen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaiset ei missään tapauksessa vastusta tätä tukipakettia, vaikka täällä on tullut, että perussuomalaiset vastustaa. Kankaanniemi otti esille hyvin tämän historian, ja siitä voi oppia, mihinkä on tultu: EU:n sääntelemään maatalouspolitiikkaan, semmoiseen kollektiiviseen, jota aikanaan varmaan tuolla Neuvostoliitossa harrastettiin. Ja se on tulevaisuus synkkä ainakin maanviljelijälle, nimittäin heistähän tulee tällä keinolla ainoastaan maaorjia, todellisia maaorjia. Velkaa on vaikka kuinka paljon, veroja tulee koko ajan lisää, muun muassa kiinteistöveroja. Ei ole minkäänlaista arvoa semmoisilla ladoilla, mutta verotusta kyllä siitä tulee.

Elikkä jos me todella haluamme siihen puuttua, että tuottaja saa sitä rahaa, tehdään niin kuin Olvi. Lihantuottaja saa suoraan sen rahan, 20 senttiä kilo. Kaikki ostavat kotimaassa tuotettua lihaa sen jälkeen, mielellään maksavat sen 20 senttiä, ei tarvitse mitään tukipolitiikkaa. Samoin vilja, maitotuotteet ja niin edelleen, suoraan annetaan se viljelijälle, niin siinä ei tarvita silloin EU:n kautta pyöritettävää byrokratiaa, eikä kauppojen tarvitse. Ne ottavat sen oman osuutensa siitä, mutta se menee suoraan sinne tuottajille ja ne rupeavat pärjäämään ja ongelmiin pystytään puuttumaan, eikä höpöheinälle tarvita tukia tuolta EU:sta maksaa sitten.

**15.50 Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa puhemies! Todellakin, tämä esitys liittyy myöskin maatalouden kannattavuuteen, jossa tilanne on vakava. Siinä vaaditaan nyt todellakin faktoja ja tietoista politiikkaa. Siinä ei perussuomalaisella retoriikalla pitkälle pääse. [Toimi Kankaanniemi: Tekoja!] — Mutta kun edustaja Kankaanniemi muistelee, niin todellakin muistan, kun Suomi kävi EU-neuvotteluja, ja voidaan sanoa, että meidän neuvottelutulos jäi sillä tavalla vajaaksi, että eteläinen Suomi jäi näitten pysyvien tukien ulkopuolelle osin. Sitten tuli tämä vakavien vaikeuksien tuki, 141, se on jo toisella numerolla nykyisin, mutta käytännössä sitä rahaa ei enää juurikaan ole. Se on myöskin ongelma tässä satovahinkojen osalta, koska ei ole säädöspohjaa, millä näitä ratkaisuja tehtäisiin.

Itse asiassa itse muistan äänestäneeni täällä EU-jäsenyyttä vastaan [Toimi Kankaanniemi: Niin minäkin! Lensin hallituksesta!] kansanäänestyksen jälkeen juuri tämän takia, tietoisena siitä, että se ei ratkaise sitä. Tuin kyllä Ahon hallitusta koko ajan, mitä edustaja Kankaanniemi ei tehnyt. [Toimi Kankaanniemi: Tein!] — Koko aikaa. — Mutta todellakin, en minä halua, [Timo Harakka: Ettekö te voi mennä vähän pidemmälle historiaan?] että Suomi lähtisi pois EU-jäsenyydestä. En halua Suomea Venäjän etupiiriin näinä aikoina.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Mutta jos tulen vähän lähemmäksi nykyaikaa, niin olin silloin EU:n palveluksessa, kun valmistauduttiin tähän rahoituskauteen. Silloin maatalouskomisario Ciolos yritti saada lisää rahaa EU:n maatalouteen ympäristönäkökohdin ja saikin jonkun verran. Silloin ajateltiin, että markkinat hoitavat maatalouden kannattavuutta. Näin varmaan olisi käynytkin, ehkä, mutta sitten vuoden päästä tulivat Venäjän pakotteet ja Venäjän vastapakotteet, jotka ovat markkinoita sekoittaneet erityisesti Suomessa mutta tosin koko EU:n alueella. Nyt, by the way, tänä päivänä, kun brexit lähtee johonkin suuntaan, niin se on myöskin ilman muuta ongelma elintarvikemarkkinoiden osalta, pahoin pelkäämme. Nyt me valmistaudumme uuteen rahoituskauteen, ja EU:ssa on tietysti tärkeää nähdä, että markkinatilanne on muuttunut. Sen takia EU-tukia ei ole varaa todellakaan leikata, varsinkin kun nämä säärisakit kasvavat.

On kysymys myöskin suomalaisen kaupan keskittymisestä. Se on kuitenkin eurooppalaisittain keskittynein. Meillä on kaksi kaupparyhmää, toisen hallinnossa edustaja Harakka kertoi olevansa, ja niillä on yli 80 prosenttia markkinoista. Kyllä se on keskittynyt markkina monella tavalla, ja ymmärrätte, että se on myöskin ongelma.

Kun ajatellaan maatalouden kannattavuutta, niin totta kai markkinat sen ratkaisevat, mutta kyllä näillä tuillakin on merkitystä, ja sen takia Suomen pitää tässä suhteessa olla nyt erittäin tiukkana.

EU-jäsenyys muuten, edustaja Kankaanniemi, se on 90 senttiä per EU-kansalainen per päivä, ja jos se olisi 95 senttiä, niin nämä asiat voitaisiin hoitaa, eli ei tuijoteta liikaa prosentin kymmenyksiä, kun EU:n budjetin suuruutta ajatellaan.

Nyt me odotamme vuorineuvos Karhisen työryhmän esitystä. Ehkä se on näistä monista työryhmistä vakavin yritys löytää niitä keinoja, joilla maatalouden kannattavuutta, ruuan-tuotannon kannattavuutta, voidaan parantaa. Paitsi turvallisuutta suomalainen ruokahan on ekoteko, se on terveysteko, ja meidän pitää sitä todella tehokkaasti puolustaa.

Arvoisa puhemies! Varsinainen asiani oli tämä riskienhallinta, mihin edustaja Harakka aivan oikein viittasi. Valtiovarainvaliokunnan verojaostossa on molemmissa mietinnöissä, kun tätä energiaveron palautusta on käsitelty, todettu, että tämä ei voi olla se järjestelmä. Se ongelma on, että meillä ei ole järjestelmää, kun viime kaudella EU:ssa ja Suomessakin satovahinkojärjestelmä poistettiin. Nyt me olemme 30 miljoonaa kohdistaneet, joka on suora tuki tiloille, mutta eihän se mene oikein tietenkään, kun ei ole mitään järjestelmää. Varsinkin Lounais-Suomessa rannikolla olivat ne suurimmat kuivuusongelmat, eikä tämä kohdistu oikein. Sen takia ne tarvitsevat tilintarkastajan, joka on yksi minun ammateistani, että riskit pitää aina tunnistaa ja riskit pitää aina hallita.

Nyt meidän pitää tunnistaa, että säärisakit ovat tulleet pysyäkseen Eurooppaan. Ei se ole sattumaa, että meillä on kuiva vuosi ja märkä vuosi peräjälkeen suurimmassa osassa Suomea. Voi tulla hyviä vuosia, mutta säärisakit kasvavat, ja sen takia, kun viljelijöillä ei enää ole sitä puskuria, ei ole taloudessa sitä puskuria, millä ennen vanhaan hoidettiin ongelmia, niin meillä täytyy olla toimiva riskinhallintajärjestelmä, niin kuin täällä edellä muun muassa edustaja Hautala viittasi.

Nyt meillä on tietenkin vakuutusjärjestelmä, josta on tulossa juuri esitys sen veron poistamisesta, hyvä asia, mutta se ei riitä, vaan kyllä meidän pitäisi koota riskirahasto. Olkoon siinä vakuutus yksi elementti, olkoon siinä ruokasektori yksi elementti, olkoon siinä valtio yksi elementti, ja miksei EU-taso. Kyllä minä ymmärrän, että EU on sen vastuuttanut lähinnä jäsenmailleen. Muuten, tällä vaalikaudella oli esillä EU:lla puolentoista miljardin kriisirahasto, mutta sitten se supistui 300 miljoonaan, valitettavasti. Me tarvitsemme krii-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

sirahaston riskienhallintaan, johon sitten erittäin kevyt byrokratia, mutta kuitenkin sellainen byrokratia, että se voidaan kohdistaa niille tiloille, joilla vahinko on sattunut. Tämä on tärkeä. Tämä voidaan aikaansaada, ja toivon, että sitä eri puolilla nyt määrätietoisesti tehdään, koska ne riskit ovat... Jos me uskomme ilmastonmuutokseen, se näkyy pirtin ikkunasta, se näkyy tieteellisenä faktana, se saattaa ruokkia itseään, saattaa edetä nopeammin kuin me tiedämme. Ja nyt ajattelen nuorta viljelijää, joka lähtee alalle, me heitä tosiaan tarvitsemme. Suomessa on muuten Euroopan nuorimmat viljelijät. Minä ajattelin, että kuinka vanhoja he Euroopassa sitten ovat, kun meilläkin ovat aika iäkkäitä. Me tarvitsemme riskinhallintaa. Jos ajattelemme nuorta viljelijää, että hän lähtee alalle, niin hänen täytyy tietää, että riskit ovat jossain hallinnassa, jos tulee vaikeita vuosia, jotta hän uskaltaa yrittää, uskaltaa investoida. Sen takia, arvoisa puhemies, me tarvitsemme paremman riskienhallintajärjestelmän suomalaiseseen ruuantuotantoon.

**15.57 Matti Semi vas:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä viime kesän aikana kävin useammassakin tämmöisessä maataloustuotantolaitoksessa eli karjatilalla ja viljelytilalla, ja kun niitä ongelmia pohdittiin ja [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] puhuttiin siitä, mitä nämä kaksi vuotta ovat tuoneet, niin etenkin nuorien tilojen osalta tuli tämä, että kun ne ovat muutenkin jo joutuneet ottamaan velkaa, niin kuinka he pystyvät hoitamaan sitten tilaa eteenpäin ja pystyvät investoimaan eteenpäin, jotta seuraavana vuonna päästään tekemään uutta tuotantoa maatalouden piirissä. Siihen nähden tämä hallituksen esitys, mikä on tähän tehty, on hyvä, tämä takausjärjestelmä, että annetaan mahdollisuus saada lisää lainaa ja lähteä yrittämään uudelleen, mutta se tietää sitä, että he ovat edelleenkin siinä velkakierteessä ja vaikeuksissa ja työn pitää olla entistä tuottavampaa. Ja he ovat joutuneet vähentämään muun muassa niitä työntekijöitä ja panostamaan koko perhe itse paljon enempi siihen työntekoon ja kiinnittämään huomiota siihen. Siinä ajaututaan siihen tilanteeseen, kun mietitään heidän omaa terveyttään ja jaksamistaan siellä tiloilla, että tulee mieleen, kuinka järjestetään tämmöinen hyvä terveydenhuolto, että maatalousyrittäjäkin saa oikeuden oikeaan työterveyshuoltoon ja lepäämiseen, siihen, että pärjää jatkossa niin, että voi tehdä sitä hommaansa eteenpäin.

Edustaja Hakkarainen mainitsi tästä höpöheinästä. Se on todellakin semmoinen asia, mikä huolestuttaa: jos tavallaan niin kuin tekemättömästä työstä maksetaan enempi kuin tehdystä työstä, niin kyllä se tilanne siltä osin minun mielestäni on ainakin hallituksen linjan vastainen. Siinä minun mielestäni on meidän maataloustukijärjestelmässämme tämmöinen heikko kohta, mikä pitäisi saada neuvoteltua toisenlaiseksi, että nimenomaan siitä työstä maksetaan sitä parempaa tuloa ja palkkaa.

**15.59 Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että meillä on nyt käsitellyssä hallituksen esitys valtion takauksesta maksuvalmiuslainoille.

Kuten täällä on monessa puheenvuorossa jo todettukin, niin tähän on akuutti lääke akuuttiin kriisiin mutta pidempiaikaisen käytön aikaansaamiseksi tarvitaan joukko muita toimia. Käytännössä katsoenhan tämä monilla tiloilla tarkoittaa sitä, että maksuvalmiuslainalla kyetään ostamaan tämän vuoden, tämän kesän tuotantopanokset, jotta pystytään ylipäänsä jatkamaan tuotantoa.

Ja kuten täällä esimerkiksi edustaja Semin puheenvuorossa otettiin esille, ja monessa muussa aikaisemmin otettiin esille, tällä hetkellähän suuri osa näistä kovimmissa talousvaikeuksissa olevista tiloista on juuri näitä nuorten viljelijöitten tai muuten juuri investoi-

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

neitten viljelijöitten tiloja elikkä tiloja, jotka ovat toimineet juuri sen viestin mukaisesti, mikä täältäkin salista on vuosien mittaan tullut: pitää kehittää toimintaa, pitää laajentaa, pitää investoida, pitää tehostaa, on tehty raskaita investointeja. Ja vaikka tuotanto sinänsä olisi erittäin tehokasta ja vaikuttavaa, investoinnin mukanaan tuoma velkamassa ja sen tuotannon täyteen vauhtiin saaminen on tuottanut tilanteen, jossa nousseita tuotantokustannuksia ei ole pystytty enää myyntituloilla kattamaan eikä myöskään rahoituskustannuksia.

Kannattavuudesta on täällä tänään ollut paljon puhetta, ja kuten sanoin, tämä maksuvalmiuslaina on hyvä lääke tähän akuuttiin tilanteeseen mutta on selvää, että meidän pitää saada tilojen kannattavuutta kestävämmälle pohjalle. Täällä on monessa puheenvuorossa ollut esillä se, että pääsy tähän tilanteeseen on toissa vuoden märkä kesä, viime vuoden erittäin kuiva kesä. Kyllä nämä perustat totta kai pitävät paikkansa, ja monilla tiloilla on tullut erittäin suuria vaikeuksia näiden sääolosuhteiden takia, mutta kyllä se perusongelma on se, että kohoavia tuotantokustannuksia ei ole kyetty viemään tuotteiden hintoihin, ja tähän pitää saada muutos. Meillä on maailman puhtaimmat tuotteet, maailman läpinäkyvin, maailman valvotuin, maailman jäljitettävien ruokaketju, ja tuotteista kuitenkin sitten saadaan vain bulkkiruuan maailmanmarkkinahintoja. Tähän pitää saada muutos.

On erittäin hienoa, että nyt on saatu perustettua ruokavaltuutetun, elintarvikemarkkina-valtuutetun asiamiehen, virka, joka objektiivisesti arvioi sitä, onko tämä tulonjako tässä elintarvikeketjussa oikein ja kestäväällä tasolla. Edustaja Harakka täällä viittasi PTT:n tutkimukseen, ja tutkimus ja uutisointi on toki tuoretta, mutta se data siellä taustalla on kuitenkin sen verran vanhaa, että tilanne tuskin on enää samanlainen. [Puhemies koputtaa] Tämän pystyy päättelemään esimerkiksi siitä, jos tutkii elintarvikeyritysten tilinpäätöstietoja.

**16.02 Pertti Hakanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Muutaman asian tässä vielä haluan tarkentaa:

Oikeastaan tuosta edustaja Ala-Nissilän vertauksesta, että 90 senttiä per kansalainen per päivä on kustannus Euroopan unionista ja että siltä osin myöskin turvataan Euroopan maatalouspolitiikan osana tämä maatalouspolitiikka ja tänne kansallisesti myöskin mahdollistetaan siitä joitakin osia: Kun monta kertaa puhutaan, että lisää kansallista liikkumatilaa, niin täytyy aina muistaa, että pitää olla sitten myöskin niin, että ne ovat siellä maatalouspolitiikan paketissa Euroopan unionissa hyväksytyjä liikkumatiloja, ja pelkästään se, että me jätämme rahaa kierrättämättä EU:n kautta, ei turvaa sitä, että me voimme kansallisesti maksaa yhtään enemmän — niin kuin hyvin kaikki asian tuntevat tietävät.

Sitten muutama ajatus siitä, mikä tässä nousi esille. Edustaja Vähämäki otti hyvin tärkeän kysymyksen saliin äsken, että miksei myöskin vielä laajennettu isommaksi tätä kokonaisuutta, koska varmasti olisi ollut tilausta ja tarvetta oikeasti vielä vakauttaa pidemmällä tehokkuudella eikä vain viideksi vuodeksi, ja nyt puhutaan 62 500 eurosta. Tässä on tietysti yksi iso ongelma, nämä meidän hyvinkin monisäiläiset maatalouspolitiikan menetelmät, joissa on erilaisia välineitä ja joissa muun muassa tämä de minimis -tuki rajoittaa jo tätäkin maksumahdollisuutta joillekin tiloille, jotka ovat jo saaneet sen de minimis -tuen määrän täyteen. Elikkä siltä osin tämä Vähämäen ajatus siitä vielä vakauttavammasta vaihtoehdosta ei olisi ehkä ollut kuitenkaan sitten mahdollista myöskään tilatason näkökulmasta katsoen siinä laajuudessa, mitä varmasti ajattelite.

Sitten tähän edustaja Harakan esille ottamaan asiaan kaupan ja teollisuuden rooleista ja alkutuottaja roolista: Tietysti haluan tähän ottaa yhden sellaisen asian esille, jossa tiedän, että meillä olisi paljon tekemistä, ja se on se, että meillä kaupoissa ollaan entistä enemmän,

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

entistä herkemmin siirtymässä kaupan omiin merkkeihin. Silloin se teollisuuden oma brändituote jää huomattavasti vähemmälle myyntivolyymille, kun mennään sille kotimaiselle kaupan omalle merkille. Sen tuotannon kustannus ajetaan väistämättä minimiin, kun koetetaan saada se kaupan hyllyyn entistä edullisemmin kuluttajalle, ja siitä, arvoisa kollega Harakka, ei tule katetta jäämään tuotteelle siinä määrin kuin silloin kun siinä hyllyssä on se verrokkituote, brändituote, josta tulisi huomattavasti paremmin sinne kauppaan. Elikkä tässä on myöskin tällainen merkittävä ero.

Sitten haluan vielä sanoa: Tuossa pidemmässä puheenvuorossa äsken puhuin tulevasta ympäristökorvauksen vajeesta, ja täällä puhutaan paljon suojavyöhykenurmista, joita myöskin höpöheinäksi joku heittelee nimiä, mutta nämä ovat viljelijöitten valintoja, jotka on silloin tehty maataloustukijärjestelmän mukaan, ja sen eteen meidän pitää nyt tehdä myöskin töitä ensi keväänä, että se turvataan vuodelle 20 siltä osin, että tuet löytyvät niihin toimenpiteisiin, mitkä tämän ohjelmakauden aikana on viljelijöille annettu mahdollisuus valita.

**16.05 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Mitä nyt tulee sitten heinäan, olkoon millä nimikkeellä hyvänsä, hömppäheinää taikka mitä muuta, niin toki juuri näin, viljelijä tekee valinnan, mutta me emme saa taas unohtaa, että tässä on ympäristöasia kysymyksessä. Tämä on luotu EU:ssa niin — tämä on viherryttämisen eli kakkospilarin toimi — että meillä on ympäristösuojelullisia elementtejä meidän tukijärjestelmässämme. Nyt meidän pitää vaan huolehtia siitä, että emme ole sokeita.

Me voimme arvostella sitä, mitä edellinen hallitus ja siellä eräs ministeriön virkamies arvioivat kulujen olevan, kun valtaojat otettiin tähän mukaan, mitä se tarkoittaa ja kuinka paljon meillä menikin kansallista rahoitusta siihen suuntaan. Se oli aivan käsittämätön laskuvirhe, mistä emme ole kyllä käyneet julkista keskustelua — olemme varmasti täällä eduskunnassa käyneet sitä keskustelua hallitusti ja toisiamme arvostaen — mutta pitää muistaa se, että näissä niin sanotuissa hömppäheinissä on myös se, että meidän pitää katsoa, että me olemme myös viherryttämässä tätä meidän sektoriaamme. Tämä ei ollut oikea eikä onnistunut projekti.

Ikäkohdennus nuorten ja varttuneiden viljelijöiden välillä ei ole ihan välttämättä juuri tuon näköinen. Meillä ei tukia ole kohdennettu tässäkään kriisimallissa, kuten täällä haluttiin edustaja Viljasen mukaan tuoda se, huomioon ottaen, että haluamme tukea nimenomaan investointeja tehneitä — ja taisi edustaja Hakanenkin niin todeta. Emme ole eikä hallitus ole tässä kohdentanut sitä. Ne kohdentuvat, mutta sitä ei ole tarkoitettu suoravii- vaisesti niin, että nuoria viljelijöitä tuettaisiin entistä enemmän. Pitää uskaltaa katsoa to- tuutta silmiin. Tämä on juuri oikea menetelmä, jolla pystytään tähän ahdinkoon vastaa- maan, mutta olisin toivonut kyllä, että hallituksessa olisi ollut uskallusta, koska vasemmis- to olisi ollut varmasti tukemassa sitä, että nuorten viljelijöiden ja investointeja tehneiden maatalousyrittäjien osalta tätä olisi viety vähän pidemmälle.

**16.08 Toimi Kankaanniemi ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Harakalle totean, että omassa puheenvuorossani puhuin kaupan ja teollisuuden osuudesta, josta haluamme siir- tää potin viljelijöille, alkutuottajille, niin, että he saavat kustannuksiinsa korvauksen ja sen lisäksi oikeudenmukaisen tulon tekemästään työstä. Eli en puhunut vain kaupasta, vaan myös teollisuudesta.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

Edustaja Harakka puhui tutkimuksesta. Tutkimus on ok sinänsä, mutta on aika vanhaa. Se päättyi vuoteen 2016, ja sen jälkeen on ollut nämä kaksi katovuotta, ja sen jälkeen tilanne on muutoinkin huonontunut [Timo Harakan välihuuto] muun muassa Venäjä-pakotteiden ja vastapakotteiden johdosta ja EU:n politiikan takia, muun muassa satokorvausjärjestelmän romutuksen takia. Eli edustaja Harakka, olkaa tarkkana näissä tiedoissa, kun käytätte osittain vanhentuneitakin tietoja.

Mitä sitten hallitus teki viime kaudella valtiovarainministeri Urpilaisen esityksestä? Ruuan arvonlisäveroa nostettiin 13:sta 14 prosenttiin. Muistan hyvin, kun vuonna 2008 täällä kovan taistelun jälkeen saimme Vanhasen hallituksen pudottamaan ruuan arvonlisäveron 17 prosentista 12:een. Te nostitte sitä, niin että on vienyt viljelijöiltä oman tietyn osuutensa myös sosiaalidemokraattinen valtiovarainministeri esityksellään, eduskunnan päätöksellä.

Arvoisa puhemies! Totean sitten vielä senkin edustaja Ala-Nissilälle, joka taisi kyllä poistua, että puolustin hallituksessa silloin 90-luvulla maataloutta ja Suomea. Palkkioksi sain sen, että keskusta heitti minut ulos hallituksesta. No, näin kävi, ja hyvä niin.

Edustaja Ala-Nissilä pani myös toiveita selvityshenkilö Karhisen työryhmän työlle, mutta minä valitettavasti joudun toteamaan, kun ollaan tammikuun puolivälissä, että tämä kausi loppuu ja Karhista ei näy. Eli tuloksia ei ole, joita vietäisiin läpi. Ne jäävät seuraavan hallituksen tehtäväksi, ja en ole ihan varma, että seuraava hallitus olisi sellainen, joka kulluttajilta ottaisi maataloudelle. Voi olla päinvastoin, mutta toivottavasti olen väärässä.

Edustaja Ala-Nissilälle [Puhemies koputtaa] vielä sekin, että edustaja Vähämäki esitti satovahinkorahastomallia viime syksynä täällä — äänestitte vastaan — mutta ilo on siitä, [Puhemies koputtaa] että vasemmistoliitto kannatti Vähämäen esitystä tästä, minkä mallin esitin tähän.

**Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen:** Arvoisa edustaja, nyt jos vielä sanottavaa on, miten hyvinkin voi olla, niin pöntöstä käsin. On kulunut puoli minuuttia yli. [Puhuja siirtyy puhujakorokkeelle]

Arvoisa puhemies! Eduskunta todella äänesti joulun edellä tästä mallista, jonka isä tietysti tavallaan olen, kun olen sen kehittänyt ja siitä kirjoittanut, että laadittaisiin laki, jolla turvattaisiin alkutuottajille, viljelijöille, suomalaisille ruuantuottajille, osuus elintarvikkeitten loppuhinnasta eli kauppa ja teollisuus veloitettaisiin antamaan osuus. Ministeri Leppä ei sitä ole kommentoinut. Epäilen kyllä, että kun me olemme Brysselin orjia — Bryssel ja byrokratia ovat kaksi meidän pahinta maatalouden vihollista — niin emme pysty tätä noin vain toteuttamaan, mutta oli hienoa, että vasemmistoliitto ja ymmärtääkseni edustaja Myllykoskikin kannattivat tätä meidän esitystämme. — Nyt tuntuu siltä, että teillä on vähän muuttunut kanta, mutta jospa se palaa sitten takaisin.

Arvoisa puhemies! Olen tässä aika paljon puhunut. Lopetan siihen, että kiitän ministeri Leppää. Hän on monella tavalla toimeliaasti ja tuloksellisesti hoitanut ministerin tehtäviä, erinomainen asiantuntija. Se vaan on tilanne, että olemme Brysselin orjia sataprosenttisesti, kun meillä on tämä CAP, EU:n yhteinen maatalouspolitiikka, ja siinä ei ole liikkumavaraa. Kaikki toimenpiteet, joilla olisi jotakin merkitystä, pitää Brysselissä hyväksyttää, ja tämä on se tie, joka vie maataloutta Suomesta alaspäin koko ajan. Mutta tehdään ainakin se, mitä me voimme, ja taistellaan myös niitä Brysselin byrokraatteja, virkamiehiä, vastaan, joilla ei tulisi olla valtaa ajaa Suomen kansaa elintarviketaloudessa ahdinkoon.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

**16.14 Timo Harakka sd:** Arvoisa puhemies! Vetosin tuoreimpaan tutkimukseen ja uusimpiin tietoihin. Faktojen analyysi vaatii aina aikaa, mielikuvia voitte aina luoda lonkalta.

Tosiasia on kuitenkin se, että kilpailu elintarvikekaupassa on laskenut hintoja ja laskenut kaupan katteita. Totta on myös se, että elintarvikekauppa on Suomessa liian keskittynyt mutta sitä tervetulleempaa se vähäisenkin kilpailu on ollut ja sitä näkyvämpää se on ollut myöskin kaupan katteissa. Siitä ei pääse mihinkään.

Mutta silloin kun teollisuuden osuutta tästä halutaan pienentää, niin se voi sitten osua tuottajiin vähän niin kuin kiertoteitse, koska aika merkittävä osuus elintarviketeollisuudesta on tuottajien osuuskuntia tai sitten tuottajien hallitsemia pörssiyrityksiä. Ja se tosiasia, että Raisio, Atria ja HK-Scan ovat kaikki pörssin kriisiyrityksiä, kertoo lähinnä siitä, miten huonosti ne ovat hoitaneet omaa liiketoimintaansa. Suomalaisethan syövät kuitenkin kotimaisia elintarvikkeita ja ostavat sitä enemmän, mitä halvempaa se on. Ja on silloin kurjaa, että suomalaiset brändit, kuten tässä edustaja Hakanen aivan aiheellisesti otti esiin, eivät menesty kauppajien omia tuotteita vastaan nykyistä paremmin. Mutta silloin voisin sanoa, että jos olisin Raision, Atrian tai HK-Scanin osakkeenomistaja, niin kyllä esittäisin aika tiukkoja kysymyksiä yhtiön johdolle, että millä tavalla saisitte kilpailuasemaanne parannettua. Kuluttajien tuki kotimaisilla elintarvikkeilla ja kotimaisella elintarviketuotannolla kuitenkin kiistattomasti on.

**16.16 Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka nosti esiin toden totta uusimman tutkimuksen, missä on tutkittu elintarvikeketjun tulonjakoa ja kaupan katetta elintarvikkeitten hinnasta. Mutta kyllä voi perustellusti kysyä, että kun kyse on niinkin dynaamisesta alasta kuin kaupan alasta, niin onko tutkimusaineisto, joka on kerätty 2012—2016, tämän päivän johtopäätöksen vetämiselle täysin oikea ja aukoton aineisto. Se on varmaan uusin, niin kuin edustaja Harakka totesi, mutta voi ajatella myös, että siinä rajauksessa saattaa olla tarkoituksenmukaisuutta, koska suuria muutoksia on tapahtunut 2017—2018 elintarvikemarkkinoilla. [Timo Harakan välihuuto] Tätä taustaa vasten näitten tutkimustietojen nimeen en täällä kovin jyrkästi halua todistaa.

Sikäli en toki kiistä sitä, että jos tämän tutkimuksen valossa kaupan oma kateosuus elintarvikkeen hinnasta on pienentynyt, eikö se olisi kuluttajien etu. Jos elintarvikkeet ovat halventuneet, niin kuluttajat ovat tästä tietysti hyötynyt. Mutta se, mitä edellisessä puheenvuorossani peräänkuulutin, oli se, että minä haluan oikeudenmukaisen tulonjaon elintarvikeketjuun, jotta jokainen ketjun osa, niin viljelijä, teollisuus, jalostaja kuin vaikka logistiikkayritykset, jotka toimivat siinä ketjussa, saa oikean oikeudenmukaisen osan, jolla tulee toimeen, voi omaa tuotantoaan ja toimintaansa kehittää, pystyy huolehtimaan velvoitteistaan ja pystyy myös investoimaan tulevaisuuteen. Tutkimusten mukaan suomalaiset kuluttajat haluavat syödä maailman puhtaimpia ja turvallisimpia suomalaisia elintarvikkeita. Meidän pitää tehdä kaikki se, että tämä on mahdollista myös tulevaisuudessa. Ja tällä hetkellä näyttää, että tulonjako elintarvikeketjussa ei toimi.

Harakka osoitti sanoja elintarviketeollisuudelle. Varmaan on parantamisen varaa sielläkin, mutta, kuten edustaja Harakka myös totesi, keskittynyt kauppa, kaksi erittäin suurta toimijaa, kyllä pistää teollisuuden tässä tilanteessa niin ahtaalle, että on aika — sanotaan nyt näin — vähintäänkin yksipuolinen näkemys, jos tästä viljelijöitten taloustilanteesta tai teollisuuden tilanteesta sysätään vastuu ainoastaan teollisuuden syliin.

## Punkt i protokollet PR 141/2018 rd

**16.19 Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Varmaan sallitte, että keskityn tähän nyt käsiteltävänä olevaan esitykseen, enkä niin laajasti puhu kuin täällä näyttää puhuttavan tällä hetkellä. Se on hyvä, että valtioneuvoston instrumentti otetaan tässä tilanteessa, missä nyt ollaan sääölojen osalta ja maatalouden yleistaloudellisen tilanteen osalta, laajempaan käyttöön. Tässä on aika tiukat edellytykset. Pitää olla edellytykset jatkuvaan kannattavaan toimintaan, ja näitten taloudellisten ongelmien pitää olla tilapäisiä, eikä tässä muussa tapauksessa järkeä olisikaan muuta kuin pankkien kannalta. Mutta nämä ovat ne edellytykset, joitten näkökulmasta tämä valtioneuvoston apu on viljelijän kannalta järkevää ja tarpeellista. Pankkian ovat nykyään aika epäileviä, ne ovat aina olleet epäileviä, ja erityisesti kun pankeissa maatalouden tuntemus, myös maaseutupankeissa, on yhä niukempi luonnonvara, niin siellä helposti pyydetään lisävakuuksia, ja kun vakuudet arvostetaan usein markkinahintoihin verrattuna erityisen maltillisesti tänä päivänä, niin on tärkeää, että tällaisissa poikkeustilanteissa, kun on edellytykset siihen jatkuvaan kannattavaan toimintaan, voidaan saada valtioneuvoston apu.

**16.20 Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Olin varautunut jo, että tulen sinne pöytäpuheeseen, mutta edustaja Kiviranta palautti edustaja Myllykosken aiheeseen. Täytyy sanoa, että jos olen kannattamassa tätä hallituksen esitystä, niin tässä on juuri se yksi mutta-puoli: kun näitten nuorten tuottajien ja yritystoimintaa harjoittavien osalta siellä on velkataakka ja monelta vuodelta vain negatiivisia tuloksia, niin tähän nimenomaan ei pitäisi kohdentaa heille ollenkaan, vaan siellä pitäisi olla tämän hallituksen esityksen mukaan kannattavaa liiketoimintaa. Ja tässä on se ristiriita, johon me tarvitsemme ratkaisua tässä koko uudistuksessa. Nyt on hetkellinen hengähdystauko, ja se on aivan oikeutettua, mitä hallitus on tehnyt: pelastamme näiden katovuosien jäljiltä velkaantuneita yrittäjiä, joissa on myös nuoria.

Mutta se, mitä tässä edellä kuultiin, on juuri se ongelma: se kannattavuus ei tällä hetkellä ole sitä mitä pitäisi. Minun mielestäni edustaja Harakka hyvin toi esille sen, miten meidän pitäisi tässä vaiheessa menetellä ja tehdä joitakin uudistuksia. Täällä nyt edustaja Viljanen jo lähti pois, mutta kyllä minun on pakko sanoa, että meidän pitää oikeasti lähteä siltä pohjalta, että me mahdollistamme tämän meidän huoltovarmuuden kannalta tärkeän osa-alueen eli omavaraisen elintarviketuotannon tässä maassa, ja siihen me tarvitsemme erilaisia menetelmiä. Ja nyt on se hetki, olkoon sitten hallitus minkä muotoinen hyvänsä seuraavalla vaalikaudella, jolloin tämä asia pitää pystyä ratkaisemaan pitkällä tähtäimellä. Ja tähän pitää paneutua hartaudella. Meidän on pakko uskaltaa sanoa... Emme nyt varmasti saa punamultaa, mutta jollakin tavoin meidän pitää niin palkansaajien kuin elintarviketuotannon harjoittajien kannalta, jotka tuovat meille sen huoltovarmuuden tähän maahan, löytää se yhteinen linja seuraavaan hallitusohjelmaan, olimme sitten yhdessä hallituksessa tai emme.

**16.23 Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Minulla on ainoastaan yksi lause nyt tällä kertaa. Jos kauppa, teollisuus ja alkutuotanto olisivat oikeassa suhteessa kannattavuuden suhteen, viljelijöiden ja tuottajien tilanne ei olisi näin syöksykierteessä.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till jord- och skogsbruksutskottet.